

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

School voor Educatieve Studies

Educatieve master in de wetenschappen en technologie

Masterthesis

Toekomstgericht onderwijs vorm geven op het GO! Atheneum Tungrorum - Campus Plinius

Hannah Degroote

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van Educatieve master in de wetenschappen en technologie, afstudeerrichting wetenschappen

PROMOTOR :

Prof. dr. Elke EMMERS

COPROMOTOR :

dr. Mario GIELEN

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be

Universiteit Hasselt

Campus Hasselt:

Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt

Campus Diepenbeek:

Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2023
2024

School voor Educatieve Studies

Educatieve master in de wetenschappen en technologie

Masterthesis

Toekomstgericht onderwijs vorm geven op het GO! Atheneum Tungrorum - Campus Plinius

Hannah Degroote

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van Educatieve master in de wetenschappen en technologie, afstudeerrichting wetenschappen

PROMOTOR :

Prof. dr. Elke EMMERS

COPROMOTOR :

dr. Mario GIELEN

VOORWOORD

Onderzoek doe je niet alleen, en dat is voor dit eindwerk ook niet anders. Daarom wil ik hier toch enkele sleutelpersonen specifiek in de bloemetjes zetten...

In de eerste plaats wil ik mijn gezin bedanken. Jullie zijn mijn rots in de branding geweest doorheen de periode als Leraar-In-Opleiding. Bedankt voor de vele porties geduld, liefdevolle knuffels, glim- en schaterlachjes. De combinatie van gezin, studeren en werken was niet eenvoudig. Deze stap om als zij-instromer naar het onderwijs te gaan had nooit kunnen plaatsvinden zonder jullie duwtje in de rug noch zonder jullie steun...

Daarnaast wil ik ook mijn directie en collega's van het Atheneum Tungrorum, Campus Plinius bedanken. Bedankt voor de warme team-spirit, voor de kans om mijn droom te realiseren, voor de open deuren en luisterende oren, voor de motiverende woorden, voor de actieve hulp en voor de steeds waardevolle en constructieve feedback.

Deze thesis had ook niet tot stand kunnen komen zonder de inbreng en medewerking van alle leerlingen uit de tweede graad doorstroom- en dubbele finaliteit van het Atheneum Tungrorum, Campus Plinius. Bedankt om steeds oprecht en authentiek jullie ervaringen en meningen met de betrokken leerkrachten te delen; toekomstgericht onderwijs wordt niet alleen opgezet voor leerlingen, maar is ook het meest effectief wanneer leerlingen deze zelf helpen realiseren...

Tot slot wil ik mijn promotor en co-promotor nog bedanken voor alle adviezen en bijsturingen doorheen het schrijven, maar ook bij het afwerken van deze thesis. Bedankt voor de inspiratie en steun in moeilijker momenten.

Met veel trots presenteer ik hierbij het eindresultaat van mijn onderzoek. Ik wens u veel leesplezier en hoop dat dit werk u kan boeien.

Hannah Degroote, Mei 2024

ABSTRACT

De voorbije 20 jaar hebben wetenschappelijke en technologische bevindingen tot grote veranderingen geleid in onze maatschappij. Daarnaast hebben we voor het eerst sinds lang in onze evolutie een grootschalige pandemie meegemaakt die veel mensen tot nadenken heeft gezet, wat leidt naar steeds eenzelfde uitgangspunt: we moeten en willen alle jongeren van vandaag optimaal voorbereiden en alle kansen geven om mee te kunnen draaien in de maatschappij van de 21ste-eeuw, die continu ontwikkelt en verandert. Zelfregulerend leren kan op zichzelf als 21ste-eeuwse vaardigheid kan beschouwd worden, maar onderzoek heeft ook uitgewezen dat zelfregulerend leren de onderwijsgelijkheid bevordert en dat het de leerprestaties versterkt.

Specifiek binnen het GO! Atheneum Tungrorum worden de kernwaarden "leren en studeren", "welbevinden", "betrokkenheid" en "autonomie" hoog in het vaandel gedragen. Gecombineerd met de opgedane ervaringen met de methodeklassen, worden er vanaf schooljaar 2023-2024 bepaalde aspecten uit het methodeonderwijs geïntegreerd in de standaard lessentabellen om zo "toekomstgericht onderwijs" aan te bieden en zelfregulerende vaardigheden aan te leren. Zo wordt er niet langer van methodeklassen gesproken, welke beperkt waren tot de doorstroom- finaliteit. Alle drie finaliteiten verweven de succesvolle elementen van het methodeonderwijs in hun dagelijkse werking, door middel van onder andere flexuren, coaching, co-teaching.

In deze masterthesis werd de flex-werking specifiek onder de loep genomen en werd de werking hiervan accuraat en systematisch beschreven. De leerlingen blijken voornamelijk gecontroleerd gemotiveerd, wat ook gereflecteerd wordt in de soms lage gemiddelde resultaten en in de grote spreiding van schoolresultaten voor de basisvakken zoals Engels, Frans, Nederlands en wiskunde.

Deze schoolresultaten blijken echter niet nieuw: de schoolresultaten van de voorbije twee schooljaren en het huidige schooljaar tonen aan dat de resultaten niet specifiek geleden hebben onder de flex-werking, maar helaas zijn er ook nog geen positieve trends waar te nemen.

Doorheen het schooljaar heeft het team van flex-leerkrachten al een aantal stappen ondernomen om de autonome motivatie van de leerlingen op te krikken en om de verantwoordelijkheid over hun leertraject meer bij de leerlingen zelf te leggen. Bijkomend werden binnen dit onderzoek focusgroepgesprekken gevoerd met geselecteerde leerlingen om de flex-werking zelf, autonome motivatie en toekomstige studieresultaten te bevorderen.

De geleerde lessen werden waar mogelijk reeds doorheen het schooljaar 2023-2024 geïmplementeerd, en zijn naar het volgende schooljaar van meerwaarde om het toekomstgericht onderwijs op Atheneum Tungrorum verder vorm te geven en te laten groeien.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

ABSTRACT

INHOUDSOPGAVE

1 LITERATUURSTUDIE EN PROBLEEMSTELLING.....	1
1.1 Nood aan 21ste-eeuwse vaardigheden.....	1
1.2 Zelfregulerend leren.....	2
1.3 Toekomstgericht onderwijs in GO! Atheneum Tungrorum.....	3
2 ONDERZOEKSOPZET EN METHODEN.....	7
2.1 Organisatie van de flexuren en onderzoekspopulatie.....	7
2.2 Kwantitatief onderzoek.....	8
2.2.1 Meten van motivatie.....	8
2.2.2 Data-analyse van de flex-vakresultaten.....	8
2.3 Kwalitatief onderzoek - focusgroepen.....	11
3 ONDERZOEKSRESULTATEN.....	12
3.1 Kwantitatief onderzoek.....	12
3.1.1 De leerlingen van de 2de graad op Atheneum Tungrorum zijn gecontroleerd gemotiveerd om te werken voor school.....	12
3.1.2 De behaalde resultaten voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde in schooljaar 2023-2024 vertonen wisselende veranderingen ten opzichte van behaalde resultaten in de schooljaren 2022-2023 en 2021-2022.....	16
3.1.2.1 Overzicht van de resultaten van het derde leerjaar doorstroomfinaliteit	17
3.1.2.2 Overzicht van de resultaten van het derde leerjaar dubbele finaliteit	20
3.1.2.3 Overzicht van de resultaten van het vierde leerjaar doorstroomfinaliteit.....	21
3.1.2.4 Overzicht van de resultaten van het vierde leerjaar dubbele finaliteit	24
3.2 Kwalitatief onderzoek.....	26
4 CONCLUSIE EN DISCUSSIE.....	30
REFERENTIELIJST.....	32
BIJLAGEN.....	34
Bijlage 1: Posters aangemaakt ter visualisatie en verduidelijking van de flex-werking op Atheneum Tungrorum.....	34
Bijlage 2: Afkortingen van klassen en studierichtingen op Atheneum Tungrorum.....	38
Bijlage 3: Overzicht evolutie van laagste en hoogste gemiddelde schoolresultaten voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde.....	39
Bijlage 4: Creatief ontwerp: Flexen voor dummies.....	43

1 LITERATUURSTUDIE EN PROBLEEMSTELLING

1.1 Nood aan 21ste-eeuwse vaardigheden

De voorbije 20 jaar hebben wetenschappelijke en technologische bevindingen tot grote veranderingen geleid in onze maatschappij. Daarnaast hebben we voor het eerst sinds lang in onze evolutie een grootschalige pandemie meegemaakt die veel mensen tot nadenken heeft gezet: Hoe geven we efficiënt les op afstand? Hoe pakken we onderwijsongelijkheid aan? Welke aanpassingen in het onderwijs kunnen het tij laten keren voor de steeds verder dalende PISA-resultaten?...

De vele vragen leiden nog steeds naar eenzelfde uitgangspunt: alle jongeren van vandaag optimaal voorbereiden en alle kansen geven om mee te kunnen draaien in de maatschappij van de 21ste-eeuw, die continu ontwikkelt en verandert. Hiervoor heeft men dus ook 21ste-eeuwse vaardigheden nodig, die men binnen het onderwijs zou moeten aanleren (Figuur 1) (Boderé et al., 2018; De redactie, 2016).

Figuur 1

Een overzicht van 21ste-eeuwse vaardigheden

Noot. Overgenomen uit Kennisnet en SLO presenteren nieuw model 21e eeuwse vaardigheden. *Onderwijs van Morgen*. (de redactie, 2016)

1.2 Zelfregulerend leren

Het begrip “zelfregulerend leren” is een overkoepelende en relatief abstracte term voor meerdere vaardigheden die een persoon heeft of kan ontwikkelen om zijn / haar leerprestaties te verbeteren. In haar boek “Zelfregulerend leren: Hoe? Zo!” (2022) heeft Jeltsen Peeters alvast een zeer mooie beschrijving trachten te maken van de kennis die reeds bestaat rond zelfregulerend leren, want dit concept is al vaak bestudeerd in onderwijsonderzoek. Zelfregulerend leren kan op zichzelf als 21ste-eeuwse vaardigheid kan beschouwd worden, maar onderzoek heeft ook uitgewezen dat zelfregulerend leren de onderwijsgelijkheid bevordert en dat het de leerprestaties versterkt (Cleary & Platten, 2013; Dignath & Büttner, 2008; MacLeod et al., 2008).

Doorheen de jaren zijn er namelijk zo’n zes modellen opgesteld om dit begrip concreet voor te stellen, waarvan twee modellen het meeste toegepast en/of herhaald werden in latere studies, namelijk het model van Pintrich en het model van Zimmerman (Panadero, 2017). In het model van Pintrich (2000) wordt de volgende definitie voor zelfregulerend leren beschreven: *Zelfregulerend leren is het cyclische proces waarbij een lerende zijn gedrag, gedachten, gevoelens en motivatie zelf richting geeft met het oog op het bereiken van zijn leerdoelen en afhankelijk van zijn context.* In het model van Zimmerman (2000) wordt de bovenstaande definitie omgezet naar 21 concrete vaardigheden die in drie fasen worden onderverdeeld, wat ook door het GO! (Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap) gebruikt wordt als referentiekader rond zelfregulerend leren (Figuur 2). Binnen dit kader wordt al snel duidelijk dat er zeven van de 21 vaardigheden gekoppeld worden aan zelfmotivatie of motivatie, ofwel de reden waarom we doen wat we doen, de reden waarom we opdrachten uitvoeren / taken aanvaatten.

Het huidige dominante model om motivatie te bestuderen is de zelfdeterminatietheorie van Deci en Ryan (2000). Hier wordt in de eerste plaats onderscheid gemaakt tussen de onderliggende emoties of ervaringen bij de mensen: ervaren ze keuzevrijheid en zijn ze welwillend om een opdracht uit te voeren of ervaren ze specifieke verwachtingen bij het uitvoeren van een opdracht? Deze worden respectievelijk de autonome versus gecontroleerde motivatie genoemd.

Mensen met autonome motivatie ervaren opdrachten als energiegelvend, en niet als energievretend: ze vinden de opdrachten in kwestie interessant, kunnen eventueel persoonlijke waarde of zin aan de opdrachten koppelen of halen zelfs plezier uit het uitvoeren van de opdrachten. Mensen met gecontroleerde motivatie daarentegen werken eerder naar verwachtingen toe van zichzelf of anderen, waardoor een druk en stress ervaren wordt: ze voeren de opdrachten uit “omdat het moet”, maar de opdrachten interesseren hen eigenlijk weinig tot niet en ze zien er meestal tegenop om nog maar aan de opdracht te beginnen... (Deci & Ryan, 2000; Vansteenkiste et al., 2007)

Binnen deze autonome en gecontroleerde motivatie kan ook dieper gekeken worden naar de drijfveer voor de motivatie, welke ook samenhangt met de zelfwaarde van een persoon. Zo spreekt men van intrinsieke motivatie wanneer mensen met autonome motivatie zich oprecht interesseren in opgegeven opdrachten, en hier zelfs plezier aan gaan beleven. De bron van de motivatie ligt dan bij de uitdagende, zinvolle en/of interessante opdracht zelf (Deci & Ryan, 2000; Vansteenkiste et al., 2007).

Wanneer mensen met autonome motivatie niet per se geïnteresseerd zijn in de opdrachten die uitgevoerd moeten worden, maar wel de persoonlijke waarde of het belang van de opdracht inzien, dan spreekt men van geïdentificeerde regulatie. De bron van de motivatie ligt niet bij de opdracht zelf (Deci & Ryan, 2000; Vansteenkiste et al., 2007).

Ook bij de twee types van gecontroleerde motivatie ligt de bron van de motivatie niet bij de opdracht zelf. Wanneer mensen met gecontroleerde motivatie zich laten leiden door hun emoties die ze bij opdrachten ervaren, dan spreekt men van geïntrojecteerde motivatie. Deze emoties kunnen zowel positief als negatief zijn. Externe regulatie is wanneer mensen met gecontroleerde motivatie hun gedrag stellen om aan de verwachtingen van anderen te voldoen (Deci & Ryan, 2000; Vansteenkiste et al., 2007).

1.3 Toekomstgericht onderwijs in GO! Atheneum Tungrorum

Het Atheneum Tungrorum, de secundaire school van het GO! in Tongeren, is steeds een school geweest die men binnen het klassieke onderwijssysteem klasseert. Er is echter ook altijd oog geweest voor mogelijke groei en ontwikkeling van de school, waarbij er specifiek aandacht was voor de voordelen van andere onderwijsvormen zoals onder andere methodeonderwijs.

Daarom werden binnen het klassieke kader enkele jaren geleden ook methodeklassen ingericht in de eerste graad (op Campus Ambiorix) en in de tweede graad (samen met de derde graad gelegen op Campus Plinius) waarbij de leerlingen een aantal leerdoelen zelf / projectmatig leerden ontdekken, verwerken en behalen.

De gemiddelde leerling bestaat niet en ook volledig methodeonderwijs is niet voor alle leerlingen weggelegd. Bepaalde elementen van het methodeonderwijs lenen zich er echter wel beter toe om de beoogde 21ste-eeuwse en zelfregulerende vaardigheden efficiënter of gericht aan te leren.

Dit werd door het hogere kader van het GO! opgepikt en verwerkt in de strategische en pedagogische beleidsplannen, zoals GO! 2030 en de vijf bouwstenen van gepersonaliseerd samen leren.

Specifiek binnen het GO! Atheneum Tungrorum worden de kernwaarden "leren en studeren", "welbevinden", "betrokkenheid" en "autonomie" hoog in het vaandel gedragen. Gecombineerd met de opgedane ervaringen met de methodeklassen, worden er vanaf schooljaar 2023-2024 bepaalde aspecten uit het methodeonderwijs geïntegreerd in de standaard lessentabellen om zo "toekomstgericht onderwijs" aan te bieden. Zo wordt er niet langer van methodeklassen gesproken, welke beperkt waren tot de doorstroomfinaliteit. Alle drie finaliteiten verweven de succesvolle elementen van het methodeonderwijs in hun dagelijkse werking, door middel van onder andere flexuren, coaching, co-teaching (Figuur 3).

In deze masterthesis wordt de flex-werking specifiek onder de loep genomen en wordt de werking hiervan accuraat en systematisch beschreven. Er wordt geëvalueerd wat de invloed is van deze nieuwe werking op de motivatie en leerprestaties van de leerlingen. Tot slot wordt er ook beschreven wat volgens de leerlingen zelf al dan niet werkt in de

initieel opgezette flexuren, om mee te nemen en te verbeteren naar volgend schooljaar toe, wanneer het beleid hieromtrent wordt doorgetrokken naar de derde graad.

Doorheen dit eindwerk wordt er dus een antwoord gezocht op de volgende **onderzoeksvraag**:

Wat is de invloed van de implementatie van een flex-werking in de tweede graad van Atheneum Tungrorum - Campus Plinius op de motivatie van de leerlingen om te werken voor school en op de resultaten voor wiskunde / Engels / Frans / Nederlands?

Startend vanuit deze onderzoeksvraag werden de volgende **deelvragen** geformuleerd:

1. Wat is de motivatie van de leerlingen om te werken voor school in de flex-werking na het eerste versus tweede dagelijks werkrapport?
2. Hoe evolueren de resultaten voor de flex-vakken door de implementatie van de flex-werking per finaliteit?
3. Wat is de persoonlijke ervaring van geselecteerde leerlingen met de eerste uitwerking van de flex-werking?

Figuur 2

Model van Zimmerman over Zelfregulerend Leren,
afkomstig van de Pedagogische Begeleidingsdienst van het GO!
(Smartschool Materialenbank - Zelfregulerend leren)

Vorbereidingsfase

Taakanalyse

Doelen stellen

Geen zelf-regulerend leren zonder het formuleren van duidelijke leerdoelen.

Plannen

Een doel zonder plan is slechts een wens. Planning is essentieel in het bereiken van je doelen.

Zelfmotivatie

Zelf-effectiviteit

Jouw vertrouwen in je leervaardigheden beïnvloedt je leerproces. Geef dat zelfvertrouwen een boost!

Resultaatsverwachtingen

Omstandigheden kunnen maken dat je net wel of niet gelooft dat je je doelen zal behalen.

Taakinteresse

Vind je het leuk wat je leert? Wat doe je als het doel je niet interesseert?

Taakwaarde

Vind je wat je leert belangrijk? Wat als je het nut er niet van ziet?

Doeloriëntaties

Jouw reden om te leren doet er toe! Leer je om te groeien of om de beste te zijn?

Uitvoeringsfase

Zelfcontrole

Taakstrategieën

Taakstrategieën Kies die leerstrategie die best past bij jouw opdracht of uitdaging!

Zelfinstructie

Geef jezelf instructies en werk gefocust aan je opdracht!

Beeldvorming

Visualisatie, zoals mindmapping, kan je leren ondersteunen.

Tijdsbeheer

Tijd vliegt. Gelukkig ben jij de piloot. Beheer je tijd goed!

Leeromgeving

Weg met afleiding zowel in je omgeving als in je hoofd.

Hulp zoeken

Weet wanneer, hoe en aan wie je hulp kan vragen.

Interesseprikkels

Een motivatie-dip? Herinner jezelf waarom je doet wat je doet.

Zelfbekrachtiging

Prijs jezelf. Echt, dat is helemaal ok! Let wel, opscheppen is dat niet.

Zelfobservatie

Zelfmonitoring

Wacht niet met zelfevaluatie tot het einde. Doe het terwijl je nog bezig bent en stuur bij.

Zelfregistratie

Bijhouden wat je doet, denkt en voelt tijdens het leren, helpt je te begrijpen hoe je leert.

Reflectiefase

Zelfbeoordeling

Zelfevaluatie

Evalueer zelf je resultaat. Bereikte je je leerdoelen?

Attributie

Waarom bereikte je je doelen wel of net niet? Leer van je successen én fouten!

Zelfreactie

Zelftevredenheid

Hoe tevreden ben je over je leerproces? Hoe meer tevreden, hoe gemotiveerder je zal zijn om te blijven leren!

Adaptieve/ defensieve reacties

Hoe reageer je op vorige leerervaringen? Hoe beïnvloedt jouw reactie jouw leren in de toekomst?

Figuur 3

Infographic over toekomstgericht onderwijs op het GO! Atheneum Tungroor (2024), afkomstig van directeur G. Steegmans.

2 ONDERZOEKSOPZET EN METHODEN

Dit eindwerk bestaat uit een beschrijvend mixed-method onderzoek, waarbij kwantitatief en kwalitatief onderzoek wordt gecombineerd.

2.1 Organisatie van de flexuren en onderzoekspopulatie

Vanaf het schooljaar 2023-2024 worden er bepaalde vakken beschouwd als flex-vakken, waarbij er enerzijds "gewone" lessen, en anderzijds "flex" lessen worden ingeroosterd.

- Voor de doorstroom- en dubbele finaliteit werd de keuze gemaakt om vakken uit de basisvorming, specifiek Engels, Frans, Nederlands en wiskunde als flex-vakken in te richten.
- In de arbeidsmarktgerichte finaliteit werd besloten om PAV en richtingspecifieke vakken als flex-vakken in te richten.

Daarnaast wordt er een coach aangesteld per finaliteit, die een ondersteunende rol speelt voor de verschillende klastitularissen. Binnen een wekelijks coachingsuur worden er individuele groeigesprekken gevoerd, wordt er gepolst naar welbevinden (AppWell-bevragingen), worden de leerlingen geholpen bij het opstellen van een weekplanning...

Praktische organisatie van de flexuren bij aanvang van het schooljaar 2023-2024

De flexuren zijn vijf ingeroosterde lesuren in het verder vaste uurrooster waarbij alle leerlingen van eenzelfde leerjaar en finaliteit in de daartoe-ingerichte flex-lokalen verwacht worden om zelfstandig (of in groepjes) te werken aan specifieke opdrachten voor de bovenvermelde vakken en om in gesprek te gaan met hun coach.

Bij aanvang van de week worden studiewijzers voor de bovenvermelde vakken op een vaste locatie (Google Classroom) gezet en er wordt verwacht van de leerlingen dat ze zelf een weekplanning leren opstellen om alle opdrachten tot een goed einde te brengen tegen het einde van het laatste flexuur van die week.

Naast de coach en specifieke vakleerkrachten worden ook leerkrachten ingeroosterd binnen de vijf flexuren om specifiek ondersteuning voor Frans, Nederlands, wiskunde of wetenschappen aan te bieden voor de leerlingen die dit nodig hebben (op basis van leerresultaten) of die hier zelf achter vragen.

De leerkrachten die actief in de flex-werking staan, zitten elke twee weken samen om de organisatie van de flexuren en om de individuele vorderingen van leerlingen te bespreken en bij te sturen waar mogelijk.

Om deze organisatie voor de huidige leerlingen te visualiseren werden er posters gemaakt. Deze posters kunnen in Bijlage 1 worden geraadpleegd.

2.2 Kwantitatief onderzoek

Het kwantitatieve onderzoek in dit eindwerk bestaat uit twee onderdelen.

2.2.1 Meten van motivatie

In een eerste onderdeel wordt er, op het einde van het eerste en tweede dagelijks werkrapport, een vragenlijst afgenomen van de leerlingen. De doeleinden voor deze vragenlijsten werden aan de leerlingen meegedeeld via Smartschoolbericht en bij de start van de vragenlijst. De vragenlijst zelf werd opgesteld in Google Forms en wordt ook verstuurd naar de leerlingen via het verstuurde Smartschoolbericht.

De geverifieerde emailadressen van de leerlingen worden gebruikt om een vlotte verzameling van de antwoorden te garanderen (indelen van antwoorden volgens leerjaar en studierichting (en finaliteit)) en om de mogelijkheid te behouden om de verzamelde antwoorden alsnog te schrappen indien toestemming alsnog wordt ingetrokken. Leerlingen die geen toestemming geven worden helemaal niet opgenomen in het onderzoek. De antwoorden worden verder volledig anoniem verwerkt.

De vragenlijst bestaat uit drie luiken:

1. Vragen over de praktische organisatie van de flexuren
2. Een vertaalde Self-Regulation Questionnaires-Academic (SRQ-A): oorspronkelijke vragenlijst van Ryan and Connell (1989). Vertaling door Wessel Peeters (Vernieuwonderwijs).
3. Afsluitende open vragen rond de flex-werking in het algemeen

Om de motivatie van de leerlingen om te werken voor school te meten, werd er gekeken naar de antwoorden van het tweede luik. De antwoorden van het eerste en derde luik werden door de flex-leerkrachten gebruikt om de organisatie van de flex-werking doorheen het schooljaar aan te passen.

De gevalideerde Self-Regulation Questionnaire-Academic (SRQ-A) wordt reeds jaren gebruikt om motivatie van lerenden in kaart te brengen. Met behulp van de bijhorende 4-punts Likertschaal worden de antwoorden op de 32 stellingen omgezet naar kwantitatieve data, welke samenvattend een Relatieve Autonomie Index (RAI score) geven. Deze score geeft aan hoezeer de klasgroep eerder autonoom versus afhankelijk of onzelfstandig gemotiveerd is. Hoe lager de RAI score, hoe minder de leerlingen oprecht geïnteresseerd zijn in hun schoolse opdrachten, en het geeft ook een indicatie dat de leerlingen niet veel plezier beleven aan of bijleren uit het werken aan de flexopdrachten.

Deze vragenlijsten werden enkel na het eerste en tweede dagelijks werkrapport afgenomen; het derde dagelijks werkrapport liep af op 24 mei 2024 met klassenraden op 27 mei 2024. Vanuit het lerarenteam werd er daarom unaniem ingezet op examenplanning en leerstrategieën in deze periode waardoor er geen bijkomende vragenlijst afgenomen kon worden.

2.2.2 Data-analyse van de flex-vakresultaten

In een tweede onderdeel werden de schoolresultaten van de leerlingen van de tweede graad opgevraagd via Smartschool Analytics van schooljaren 2021-2022, 2022-2023 en huidig schooljaar 2023-2024 (tot en met 3 mei 2024 / afloop van evaluatieperiode

“Permanente Evaluatie 4”). Er werd gekeken naar de evolutie van de gemiddelde schoolresultaten voor de flex-vakken Engels, Frans, Nederlands en Engels, voornamelijk om te bevestigen of er trends waar te nemen zijn van op vlak van leerprestaties met of zonder de flex-werking.

Ondanks dat de eerste graad op een andere campus zit, is het Atheneum Tungrorum wel één school, met één Smartschool. Met behulp van Smartschool Analytics kan men als collega de nodige data opvragen, niet alleen voor de tweede of derde graad, maar ook voor de eerste graad (Smartschool, 2019).

Om de eerste twee vragen te beantwoorden werden in Smartschool Analytics de volgende onderzoeksvraag gebruikt en groeperingen/filters ingesteld:

Welke resultaten behalen de leerlingen voor alle vakken binnen een bepaalde studierichting met hetzelfde leerplan?

- Bron:
 - Evaluaties
- Groeperingen:
 - Studierichting
 - Klas
 - Trimester¹
 - Vak
- Standaard data:
 - Statistische spreiding van de resultaten per percentiel
 - 90-100
 - 80-90
 - 70-80
 - 60-70
 - 50-60
 - 40-50
 - 30-40
 - 0-30
 - Herleide resultaat op 100
 - Aantal onvoldoendes uitgedrukt in %
 - Aantal resultaten behaald op de door de leerling afgelegde evaluaties
 - Aantal evaluaties
 - Aantal leerlingen
- Ingestelde filter voor data van vorig schooljaar:
 - Leerjaar: 2, 3, 4
 - Periode: Vorig schooljaar
 - Vak: Business English, Engels, Functioneel Engels, Optie Engels, Taal&Cultuur Engels, Français, Frans, Functioneel Frans, Optie Frans, Taal&Cultuur Frans, Immersie Nederlands, Nederlands, Nederlands Complementair, Nederlands en artistieke expressie, Nederlands Extra, Seminarie Wiskunde en Wiskunde
- Ingestelde filter voor data van huidig schooljaar:

¹ 2 exports per vorig en huidig schooljaar: één met gemiddelde resultaten per schooljaar (Trimester groepering verwijderd) en één met gemiddelde resultaten per trimester (Trimester groepering aanwezig).

- Leerjaar: 3, 4
- Periode: Huidig schooljaar
- Vak: Business English, Engels, Functioneel Engels, Optie Engels, Taal&Cultuur Engels, Français, Frans, Functioneel Frans, Optie Frans, Taal&Cultuur Frans, Immersie Nederlands, Nederlands, Nederlands Complementair, Nederlands en artistieke expressie, Nederlands Extra, Seminarie Wiskunde en Wiskunde

Om de derde en laatste vraag te beantwoorden werden in Smartschool Analytics de volgende onderzoeksvraag gebruikt en groeperingen/filters ingesteld:

Welke resultaten behalen de leerlingen voor alle vakken binnen een bepaalde studierichting met hetzelfde leerplan?

- Bron:
 - Evaluaties
- Groeperingen:
 - Studierichting
 - Klas
 - Leerling
 - Klasverlater
- Standaard data:
 - Statistische spreiding van de resultaten per percentiel
 - 90-100
 - 80-90
 - 70-80
 - 60-70
 - 50-60
 - 40-50
 - 30-40
 - 0-30
 - Herleide resultaat op 100
 - Aantal onvoldoendes uitgedrukt in %
 - Aantal resultaten behaald op de door de leerling afgelegde evaluaties
 - Oriënteringsattest bij aanvang van het schooljaar
 - Heeft de leerling het advies van de delibererende klassenraad al dan niet gevolgd?
 - De leerlingenstroom geeft de overgang naar een volgende schooljaar weer
 - Oriënteringsattest behaald op het eind van het schooljaar
 - De schoolse vordering geeft weer of een leerling op leeftijd zit, schoolse voorsprong of vertraging heeft
- Ingestelde filter voor data van vorig schooljaar:
 - Leerjaar: 2, 3
 - Onderwijsvorm: A-stroom, ASO
 - Periode: Vorig schooljaar

In de export van deze data werd er verder gefilterd op de klas om te weten welke leerlingen tijdens schooljaar 2022-2023 in een immersie-, methode- of klassieke klas zaten.

2.3 Kwalitatief onderzoek - focusgroepen

In het kwalitatieve onderzoek werd de persoonlijke ervaring met het eerste schooljaar flex-werking besproken door middel van focusgroep-gesprekken met een selectie van de betrokken leerlingen.

Voor deze focusgroep-gesprekken met de leerlingen, werden zowel in het derde leerjaar als in het vierde leerjaar tien leerlingen geselecteerd op basis van hun voorgaande studiemethode: vier à vijf leerlingen die voordien methodeonderwijs volgden en vijf à zes leerlingen die voordien klassiek onderwijs volgden. Door deze selectie en keuze om de gesprekken als focusgroep te laten plaatsvinden, werden homogene groepjes bekomen die open en eerlijk durven te discussiëren met elkaar, wat niet altijd evident is voor tieners van deze leeftijd (Swaen, 2017). De geselecteerde leerlingen werden uitgenodigd voor een groepsgesprek omtrent de flex-werking via Smartschoolbericht en via de Smartschool Planner.

Bij aanvang van de gesprekken werd het doel nogmaals geduid en werd de toestemming voor deelname bevestigd en verzameld. Vervolgens werd er aan de leerlingen gevraagd om over de volgende onderwerpen na te denken / te discussiëren:

- *Wat waren de verwachtingen van de flex-werking aan het begin van het schooljaar?*
- Specifiek voor de twee focusgroepen methodeonderwijs:
 - *Welke elementen van het methodeonderwijs heb je herkend in de flex-werking?*
- Specifiek voor de twee groepen klassiek onderwijs:
 - *Welke elementen vergen de grootste aanpassing van het klassiek onderwijs naar de flex-werking?*
- Hoe was jullie algemene ervaring met de flex-werking dit schooljaar; was deze eerder positief of eerder negatief?
 - *Welke elementen moeten we volgend schooljaar zeker en vast behouden?*
 - *Wat moet er zeker veranderen om deze ervaring beter te maken?*

De vragen in het cursief worden op A4 formaat afgedrukt en in elk groepje werd er een secretaris aangeduid om accenten of overeengekomen punten van dit gesprek te noteren.

De transcripten van deze focusgroep-gesprekken kunnen opgevraagd worden bij de auteur van deze thesis.

3 ONDERZOEKSRESULTATEN

3.1 Kwantitatief onderzoek

3.1.1 De leerlingen van de 2de graad op Atheneum Tungrorum zijn gecontroleerd gemotiveerd om te werken voor school

Op basis van de antwoorden op de vragenlijsten werd de Relatieve Autonomie Index (RAI score) berekend, wat een indicatie is in welke mate leerlingen intrinsiek, geïdentificeerd, geïntrojecteerd of extrinsiek gemotiveerd zijn. Zo wijst een positieve gemiddelde RAI score op autonome motivatie (meer intrinsiek of geïdentificeerd gemotiveerd), en een negatieve gemiddelde RAI score wijst op gecontroleerde motivatie (meer extrinsiek of geïntrojecteerd gemotiveerd) in de onderzochte populatie (Ryan & Connell, 1989).

Zoals Tabel 1 en Figuur 4 tonen, zijn alle leerlingen uit het derde en vierde leerjaar doorstroom- en dubbele finaliteit gecontroleerd gemotiveerd (negatieve gemiddelde RAI score), in de beide perioden dat de vragenlijst werd afgenomen.

Tabel 1

Gemiddelde Relatieve Autonomie Index (RAI score) na Dagelijks Werk 1 (DW1) en Dagelijks Werk 2 (DW2) voor het derde (3) en vierde (4) leerjaar doorstroom- (D) en dubbele finaliteit (D/A)

RAI score van ...	Na DW1		Na DW2	
	Gemiddelde score	Standaard-afwijking	Gemiddelde score	Standaard-afwijking
... 3 D	-1,85	0,73	-2,09	0,72
... 3 D/A	-1,56	0,75	-2,18	0,78
... 4 D	-1,40	0,72	-1,73	0,85
... 4 D/A	-1,67	0,74	-1,51	0,77

Figuur 4

Gemiddelde Relatieve Autonomie Index (RAI score) na Dagelijks Werk 1 (DW1) en Dagelijks Werk 2 (DW2) voor het derde (3) en vierde (4) leerjaar doorstroom- en dubbele finaliteit

Als men bovendien de gemiddelde RAI scores en hun standaardafwijking vergelijkt per leerjaar en finaliteit tussen de beide perioden dat de vragenlijst werd afgenomen, dan is de gecontroleerde motivatie doorheen het schooljaar verder toegenomen voor de leerlingen van het derde leerjaar (beide finaliteiten) en het vierde leerjaar doorstroomfinaliteit. Enkel bij de leerlingen uit het vierde leerjaar dubbele finaliteit is er geen stijging maar zelfs een uiterst kleine daling in gecontroleerde motivatie waar te nemen.

De gemiddelde RAI scores geven een algemeen beeld van de leerlingen hun motivatie per leerjaar en per finaliteit. Binnen zowel doorstroom- als dubbele finaliteit heeft het GO! Atheneum Tungrorum meerdere studierichtingen. De resultaten van de bevragingen werden bijgevolg verder bestudeerd per studierichting.

Binnen het derde leerjaar van de doorstroomfinaliteit zijn de volgende vijf studierichtingen ingericht: economische wetenschappen (3 ECO), humane wetenschappen (3 HUM), Latijn (3 LAT), sportwetenschappen (3 SPWET) en natuurwetenschappen (3 WET). De RAI scores per studierichting zijn te zien in Tabel 2 en in Figuur 5. Hierbij kan men zien dat de gemiddelde toename van gecontroleerde motivatie in het derde leerjaar doorstroomfinaliteit doorheen het schooljaar voornamelijk veroorzaakt wordt door een significante daling van de gemiddelde RAI score (sterker negatieve waarde) bij de leerlingen van sportwetenschappen en Latijn.

Tabel 2

Gemiddelde Relatieve Autonomie Index (RAI score) na Dagelijks Werk 1 (DW1) en Dagelijks Werk 2 (DW2) voor de verschillende studierichtingen van het derde (3) leerjaar doorstroomfinaliteit

RAI score van ...	Na DW1		Na DW2	
	Gemiddelde score	Standaard-afwijking	Gemiddelde score	Standaard-afwijking
... 3 ECO	-1,64	0,72	-1,41	0,65
... 3 HUM	-1,43	0,39	-1,34	0,49
... 3 LAT	-1,26	0,57	-2,65	0,63
... 3 SPWET	-1,90	0,66	-2,94	0,69
... 3 WET	-2,01	0,76	-2,08	0,76

Noot. Een overzicht van de studierichtingen met hun gebruikte afkortingen, is te vinden in Bijlage 2.

Ook binnen het derde leerjaar van de dubbele finaliteit zijn er vijf studierichtingen ingericht, met name bedrijfsorganisatie (3 BO), elektrotechnieken (3 ET), maatschappij en welzijn (3 MW), sport (3 SPORT) en wellness en lifestyle (3 WL). De RAI scores per studierichting zijn te zien in Tabel 3 en Figuur 5. Waar de motivatie binnen bedrijfsorganisatie positief evolueerde (minder gecontroleerde motivatie) doorheen het schooljaar, is de gecontroleerde motivatie bij drie van de vijf studierichtingen toegenomen (elektrotechnieken, maatschappij en welzijn en sport), wat ook hier zal

bijgedragen hebben tot de waargenomen daling van de gemiddelde RAI score (sterker negatieve waarde) voor het derde leerjaar dubbele finaliteit.

Tabel 3

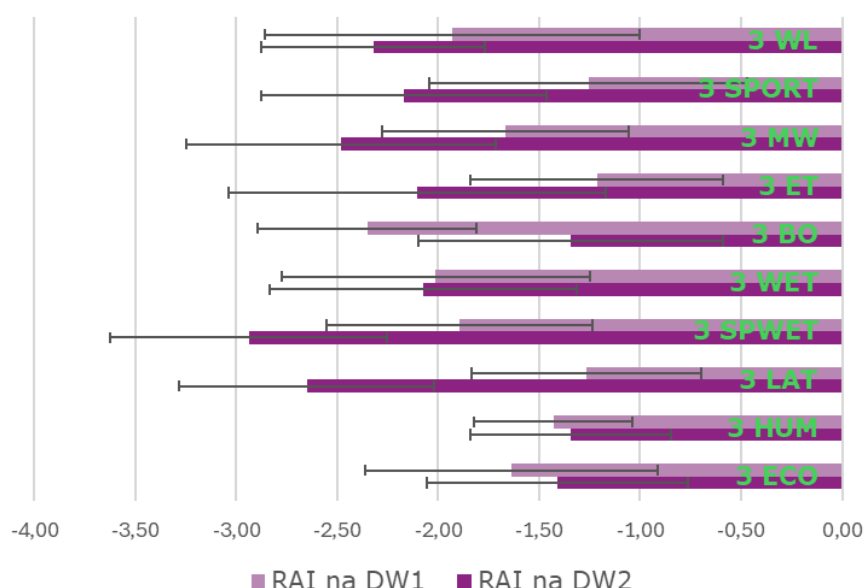
Gemiddelde Relatieve Autonomie Index (RAI score) na Dagelijks Werk 1 (DW1) en Dagelijks Werk 2 (DW2) voor de verschillende studierichtingen van het derde (3) leerjaar dubbele finaliteit

RAI score van ...	Na DW1		Na DW2	
	Gemiddelde score	Standaard-afwijking	Gemiddelde score	Standaard-afwijking
... 3 BO	-2,35	0,54	-1,34	0,75
... 3 ET	-1,21	0,63	-2,10	0,93
... 3 MW	-1,67	0,61	-2,48	0,77
... 3 SPORT	-1,26	0,79	-2,17	0,71
... 3 WL	-1,93	0,93	-2,32	0,55

Noot. Een overzicht van de studierichtingen met hun gebruikte afkortingen, is te vinden in Bijlage 2.

Figuur 5

Gemiddelde Relatieve Autonomie Index (RAI score) na Dagelijks Werk 1 (DW1) en Dagelijks Werk 2 (DW2) voor de verschillende studierichtingen van het derde (3) leerjaar doorstroom- en dubbele finaliteit

Noot. Een overzicht van de studierichtingen met hun gebruikte afkortingen, is te vinden in Bijlage 2.

In het vierde jaar zijn dezelfde studierichtingen ingericht, met uitzondering van Latijn, waar in dit specifieke jaar geen leerlingen meer voor zijn ingeschreven. In het vierde leerjaar doorstroomfinaliteit is de gelijkaardige stijging van gemiddelde gecontroleerde motivatie (sterker negatieve gemiddelde RAI score) ook te verklaren door een sterke

stijging van gecontroleerde motivatie binnen sportwetenschappen en een zeer verdeelde economische wetenschappen.

Bij het algemene overzicht van de gemiddelde RAI score voor het vierde leerjaar dubbele finaliteit leek de gecontroleerde motivatie te dalen. Wanneer we de gemiddelde RAI scores per studierichting bekijken, dan zijn de leerlingen van elektrotechnieken de enige studierichting waarbij de gecontroleerde motivatie verder gestegen was (sterker negatieve waarde) en de motivatie bij de leerlingen van wellness en lifestyle is zo goed als hetzelfde gebleven was. De uiterst lichte gemiddelde daling in gecontroleerde motivatie komt dus van de drie overige studierichtingen, namelijk bedrijfsorganisatie, maatschappij en welzijn, en sport.

Tabel 4

Gemiddelde Relatieve Autonomie Index (RAI score) na Dagelijks Werk 1 (DW1) en Dagelijks Werk 2 (DW2) voor de verschillende studierichtingen van het vierde (4) leerjaar doorstroomfinaliteit

RAI score van ...	Na DW1		Na DW2	
	Gemiddelde score	Standaard-afwijking	Gemiddelde score	Standaard-afwijking
... 4 ECO	-0,50	0,70	-0,65	1,15
... 4 HUM	-2,30	0,61	-2,57	0,61
... 4 SPWET	-0,07	0,54	-2,27	0,79
... 4 WET	-1,50	0,77	-1,56	0,77

Noot. Een overzicht van de studierichtingen met hun gebruikte afkortingen, is te vinden in Bijlage 2.

Tabel 5

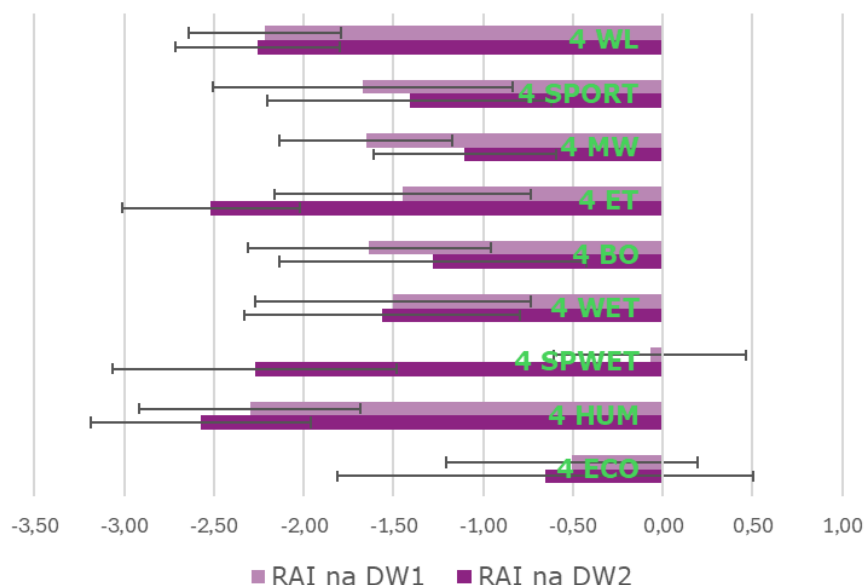
Gemiddelde Relatieve Autonomie Index (RAI score) na Dagelijks Werk 1 (DW1) en Dagelijks Werk 2 (DW2) voor de verschillende studierichtingen van het vierde (4) leerjaar dubbele finaliteit

RAI score van ...	Na DW1		Na DW2	
	Gemiddelde score	Standaard-afwijking	Gemiddelde score	Standaard-afwijking
... 4 BO	-1,63	0,68	-1,28	0,85
... 4 ET	-1,45	0,72	-2,52	0,49
... 4 MW	-1,65	0,48	-1,10	0,51
... 4 SPORT	-1,67	0,83	-1,41	0,79
... 4 WL	-2,21	0,43	-2,26	0,46

Noot. Een overzicht van de studierichtingen met hun gebruikte afkortingen, is te vinden in Bijlage 2.

Figuur 6

Gemiddelde Relatieve Autonomie Index (RAI score) na Dagelijks Werk 1 (DW1) en Dagelijks Werk 2 (DW2) voor de verschillende studierichtingen van het vierde (4) leerjaar doorstroom- en dubbele finaliteit

Noot. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze figuur gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

3.1.2 De behaalde resultaten voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde in schooljaar 2023-2024 vertonen wisselende veranderingen ten opzichte van behaalde resultaten in de schooljaren 2022-2023 en 2021-2022

In een tweede onderdeel werden de schoolresultaten van de leerlingen opgevraagd om te onderzoeken of er enige trends waar te nemen zijn op vlak van leerprestaties zonder of met de flex-werking. Een legende naar de gebruikte afkortingen voor de verschillende klassen / studierichtingen van Atheneum Tungroor kan in Bijlage 2 worden geraadpleegd.

Een paar bemerkingen bij de opgevraagde data:

- Door de modernisering van het secundair onderwijs zijn de afkortingen voor de studierichtingen wel veranderd, maar de basis in de leerplannen en evaluatiemethode (incl. vakleerkrachten) zijn deze schooljaren constant gebleven, waardoor een vergelijking van de schoolresultaten per klas en per trimester nog steeds mogelijk is.
- Daarbij zal het ook opvallen dat met de opstart van de flex-werking, de methode- en immersieklassen (in 2021-2022 en 2022-2023) samengevoegd werden met de klassieke klassen.
- Tot slot is het ook belangrijk om in het achterhoofd te houden dat de resultaten voor het schooljaar 2023-2024 voorlopig nog onvolledig zijn aangezien het laatste trimester nog niet afgerond is op het moment van het schrijven van dit eindwerk.

De gemiddelde resultaten op 100 van het derde leerjaar doorstroomfinaliteit voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde worden als volgt getoond:

- In Tabel 6 worden de resultaten van schooljaar 2021-2022 getoond.
- In Tabel 7 worden de resultaten van schooljaar 2022-2023 getoond.
- In Tabel 8 worden de voorlopige resultaten van schooljaar 2023-2024.

De gemiddelde resultaten op 100 van het derde leerjaar dubbele finaliteit voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde worden als volgt getoond:

- In Tabel 9 worden de resultaten van schooljaar 2021-2022 getoond.
- In Tabel 10 worden de resultaten van schooljaar 2022-2023 getoond.
- In Tabel 11 worden de voorlopige resultaten van schooljaar 2023-2024.

De gemiddelde resultaten op 100 van het vierde leerjaar doorstroomfinaliteit voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde worden als volgt getoond:

- In Tabel 12 worden de resultaten van schooljaar 2021-2022 getoond.
- In Tabel 13 worden de resultaten van schooljaar 2022-2023 getoond.
- In Tabel 14 worden de voorlopige resultaten van schooljaar 2023-2024.

De gemiddelde resultaten op 100 van het vierde leerjaar dubbele finaliteit voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde worden als volgt getoond:

- In Tabel 15 worden de resultaten van schooljaar 2021-2022 getoond.
- In Tabel 16 worden de resultaten van schooljaar 2022-2023 getoond.
- In Tabel 17 worden de voorlopige resultaten van schooljaar 2023-2024.

Voor elk vak en elk schooljaar werd er naar het laagste en het hoogste gemiddelde resultaat gekeken, wat een representatief beeld geeft van de variatie in de resultaten. Deze laagste en hoogste waarden worden telkens onderlijnd in Tabel 6, Tabel 7, Tabel 8, Tabel 9, Tabel 10, Tabel 11, Tabel 12, Tabel 13, Tabel 14, Tabel 15, Tabel 16 en Tabel 17 weergegeven. Deze waarden werden ook in een apart overzicht verzameld om enige mogelijke trends meer in detail te kunnen bestuderen. Deze verwerkte data zijn in Bijlage 3 van dit eindwerk te vinden.

3.1.2.1 Overzicht van de resultaten van het derde leerjaar doorstroomfinaliteit

Het laagste gemiddelde voor Engels is dit schooljaar (Tabel 8) 9 tot 13% hoger dan de voorbije twee schooljaren (Tabel 6 en Tabel 7). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 8) 4% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 6), maar is niet veranderd ten opzichte van vorig schooljaar (Tabel 7).

Het laagste gemiddelde voor Frans ligt dit schooljaar (Tabel 8) zo'n 6% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 6) en 1% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 7). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 8) zo'n 5% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 6), maar wel 5% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 7).

Het laagste gemiddelde voor Nederlands ligt dit schooljaar (Tabel 8) 3% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 6) en 9% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 7). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 8) 4% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 6) en 2% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 7).

Het laagste gemiddelde voor wiskunde ligt dit schooljaar (Tabel 8) 15 tot 16% hoger dan de voorbije twee schooljaren (Tabel 6 en Tabel 7). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 8) 13% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 6) en 1% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 7).

De spreiding van de gemiddelde resultaten is dit schooljaar (Tabel 8) voor Frans, Nederlands en wiskunde niet veranderd ten opzichte van de spreiding in de voorbije twee schooljaren (Tabel 6 en Tabel 7). De spreiding van de gemiddelde resultaten is dit schooljaar voor Engels lichtjes gedaald: de spreiding bedroeg 20% in schooljaar 2021-2022 (Tabel 6), bedroeg 28% in schooljaar 2022-2023 (Tabel 7) en bedraagt dit schooljaar 15% (Tabel 8).

Tabel 6

Gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het derde leerjaar doorstroomfinaliteit in het schooljaar 2021-2022

	Engels	Frans	Nederlands	Wiskunde
3 ECWE	75,72	69,41	74,16	53,27
3 ECWE I	68,89	64,55	<u>62,51</u>	42,58
3 HW	76,91	<u>60,33</u>	69,34	<u>40,02</u>
3 HW M	76,20	66,72	70,72	48,05
3 LA	63,33	<u>88,53</u>	/	48,33
3 NAWÉ	71,38	65,47	63,20	57,62
3 NAWÉ I	<u>60,64</u>	73,17	64,22	64,69
3 NAWEM	<u>79,93</u>	74,15	73,90	<u>66,55</u>
3 SPWET	76,52	72,63	<u>80,50</u>	66,18
3 SPWET M	72,03	66,85	69,14	53,72

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

Tabel 7

Gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het derde leerjaar doorstroomfinaliteit in het schooljaar 2022-2023

	Engels	Frans / Français	Nederlands	Wiskunde
3 ECO	67,27	59,58	61,41	<u>39,10</u>

	Engels	Frans / Français	Nederlands	Wiskunde
3 ECO-M	76,61	64,15	69,79	58,79
3 HUM	72,91	55,18	64,91	55,10
3 HUM-I	<u>56,57</u>	<u>53,70</u>	<u>56,72</u>	44,87
3 LAT	<u>83,05</u>	63,54	<u>82,82</u>	45,44
3 LAT-M	78,83	<u>78,93</u>	76,71	75,07
3 SPWET	65,95	54,50	60,81	58,57
3 SPWET-I	68,35	70,15	63,76	66,93
3 SPWET-M	62,89	57,69	61,63	59,68
3 WET	66,12	67,07	64,43	44,34
3 WET-I	73,62	67,02	68,93	54,32
3 WET-M	80,14	74,83	75,20	<u>78,21</u>

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

Tabel 8

Voorlopige gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het derde leerjaar doorstroomfinaliteit in het schooljaar 2023-2024

	Engels	Frans	Nederlands en artistieke expressie	Wiskunde
3 ECO	73,83	<u>54,55</u>	68,31	62,72
3 HUM	72,38	61,60	<u>65,78</u>	64,24
3 LAT	<u>83,33</u>	<u>83,79</u>	<u>84,47</u>	<u>79,10</u>
3 SPWET	<u>69,91</u>	57,04	66,10	<u>55,05</u>
3 WET	79,88	64,53	73,35	55,38

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

3.1.2.2 Overzicht van de resultaten van het derde leerjaar dubbele finaliteit

Het laagste gemiddelde voor Engels ligt dit schooljaar (Tabel 11) 3% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 9) en 9% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 10). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 11) 4% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 9) en 1% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 10).

Het laagste gemiddelde voor Frans ligt dit schooljaar (Tabel 11) 6% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 9) en 2% lager dan vorig schooljaar (Tabel 10). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 11) 4% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 9) en 1% lager dan vorig schooljaar (Tabel 10).

Het laagste gemiddelde voor Nederlands ligt dit schooljaar (Tabel 11) 5% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 9) en 3% lager dan vorig schooljaar (Tabel 10). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 11) 5% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 9) en 7% lager dan vorig schooljaar (Tabel 10).

Het laagste gemiddelde voor wiskunde ligt dit schooljaar (Tabel 11) 2% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 9) en 9% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 10). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 11) 10% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 9) en 14% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 10).

De spreiding van de gemiddelde resultaten lijkt dit schooljaar (Tabel 11) voor Engels, Frans en Nederlands niet specifiek gedaald of gestegen ten opzichte van de spreiding in de voorbije twee schooljaren (Tabel 9 en Tabel 10). De spreiding van de gemiddelde resultaten voor wiskunde lijkt dit schooljaar wel licht gestegen: de spreiding bedroeg 10% in schooljaar 2021-2022 (Tabel 9), bedroeg 17% in schooljaar 2022-2023 (Tabel 10) en bedraagt dit schooljaar 22% (Tabel 11).

Tabel 9

Gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het derde leerjaar dubbele finaliteit in het schooljaar 2021-2022

	Engels	Frans	Nederlands	Wiskunde
3 BO	<u>72,18</u>	68,35	58,28	<u>51,52</u>
3 ELTR	71,86	63,61	58,53	57,68
3 MW	71,68	64,03	<u>67,21</u>	57,05
3 SPORT	69,32	<u>68,86</u>	62,52	<u>60,89</u>
3 WL	<u>66,55</u>	<u>59,05</u>	<u>58,03</u>	54,51

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

Tabel 10

Gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het derde leerjaar dubbele finaliteit in het schooljaar 2022-2023

	Engels	Frans	Nederlands	Wiskunde
3 BO	<u>60,87</u>	64,66	62,45	51,78
3 ET	67,10	<u>55,57</u>	<u>56,88</u>	49,46
3 MW	74,25	65,39	<u>69,59</u>	<u>56,89</u>
3 SPORT	70,35	58,34	62,87	55,73
3 WL	<u>75,84</u>	<u>65,93</u>	61,63	<u>40,48</u>

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

Tabel 11

Voorlopige gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het derde leerjaar dubbele finaliteit in het schooljaar 2023-2024

	Engels	Frans	Nederlands en artistieke expressie	Wiskunde
3 BO	76,57	62,53	<u>53,71</u>	68,42
3 ET	76,78	<u>53,32</u>	59,38	<u>49,88</u>
3 MW	72,02	59,53	57,65	65,71
3 SPORT	<u>69,36</u>	55,00	<u>62,79</u>	69,05
3 WL	<u>76,83</u>	<u>64,19</u>	62,55	<u>70,48</u>

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

3.1.2.3 Overzicht van de resultaten van het vierde leerjaar doorstroomfinaliteit

Het laagste gemiddelde voor Engels ligt dit schooljaar (Tabel 14) 1% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 12) en 2% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 13). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 14) 19% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 12) en 16% lager dan vorig schooljaar (Tabel 13).

Het laagste gemiddelde voor Frans ligt dit schooljaar (Tabel 14) 3% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 12) en 4% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 13). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 14) 7% lager dan de voorbije twee schooljaren (Tabel 12 en Tabel 13).

Het laagste gemiddelde voor Nederlands ligt dit schooljaar (Tabel 14) 8% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 12) en is niet veranderd ten opzichte van vorig schooljaar (Tabel 13). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 14) 20% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 12) en 12% lager dan vorig schooljaar (Tabel 13).

Het laagste gemiddelde voor wiskunde ligt dit schooljaar (Tabel 14) 3% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 12) en 8% lager dan vorig schooljaar (Tabel 13). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 14) 21% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 12) en 7% lager dan vorig schooljaar (Tabel 13).

De spreiding van de gemiddelde resultaten voor Engels, Frans en Nederlands lijkt dit schooljaar (Tabel 14) wel gedaald ten opzichte van de voorbije twee schooljaren (Tabel 12 en Tabel 13). De spreiding van de gemiddelde resultaten voor Engels bedroeg 31% in schooljaar 2021-2022 (Tabel 12), bedroeg 29% in schooljaar 2022-2023 (Tabel 13) en bedraagt dit schooljaar 11% (Tabel 14). De spreiding van de gemiddelde resultaten voor Frans bedroeg 28% in schooljaar 2021-2022 (Tabel 12), bedroeg 32% in schooljaar 2022-2023 (Tabel 13) en bedraagt dit schooljaar 18% (Tabel 14). De spreiding van de gemiddelde resultaten voor Nederlands bedroeg 37% in schooljaar 2021-2022 (Tabel 12), bedroeg 21% in schooljaar 2022-2023 (Tabel 13) en bedraagt dit schooljaar 9% (Tabel 14).

De spreiding van de gemiddelde resultaten voor wiskunde is dit schooljaar (Tabel 14) 29%, wat niet gedaald noch gestegen lijkt ten opzichte van vorig schooljaar (28% volgens Tabel 13). De spreiding van de gemiddelde resultaten voor wiskunde ligt wel voor het tweede jaar op rij lager dan de spreiding van de gemiddelde resultaten voor wiskunde in schooljaar 2021-2022 (47% volgens Tabel 12).

Tabel 12

Gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het vierde leerjaar doorstroomfinaliteit in het schooljaar 2021-2022

	Engels	Frans	Nederlands	Wiskunde
4 ECO	73,93	63,32	65,43	59,61
4 ECO-I	<u>56,68</u>	72,27	<u>52,93</u>	63,12
4 ECO-M	76,00	<u>58,59</u>	74,43	66,50
4 HUM	74,68	67,52	70,47	65,05
4 HUM-I	64,24	65,01	63,86	<u>48,45</u>
4 HUM-M	71,95	62,43	71,05	55,86

	Engels	Frans	Nederlands	Wiskunde
4 LAT	83,80	<u>85,47</u>	<u>88,25</u>	94,24
4 LAT-I	81,45	77,40	84,52	<u>94,66</u>
4 LAT-M	<u>86,79</u>	82,60	80,23	86,24
4WET	76,72	69,82	79,05	70,37
4WET-I	72,94	70,94	74,91	74,77
4WET-M	74,12	76,28	69,63	71,06

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

Tabel 13

Gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het vierde leerjaar doorstroomfinaliteit in het schooljaar 2022-2023

	Engels	Frans / Français	Nederlands	Wiskunde
4 ECO	67,71	71,27	67,97	67,05
4 ECO-I	59,73	69,73	<u>60,47</u>	62,85
4 HUM	75,14	<u>57,63</u>	70,94	62,36
4 HUM-I	80,83	<u>88,54</u>	76,92	<u>80,29</u>
4 HUM-M	68,29	59,49	75,70	62,46
4 LAT-I	<u>83,33</u>	70,75	79,63	79,17
4 SPWET	76,84	78,65	<u>80,37</u>	74,91
4 SPWET-M	70,13	59,89	66,19	66,43
4 WET	69,53	68,68	69,28	60,50
4 WET-I	<u>55,31</u>	63,35	61,81	<u>53,93</u>
4 WET-M	75,32	74,51	79,82	59,90

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

Tabel 14

Voorlopige gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het vierde leerjaar doorstroomfinaliteit in het schooljaar 2023-2024

	Engels	Frans	Nederlands en artistieke expressie	Wiskunde
4 ECO	65,45	65,98	<u>60,00</u>	<u>73,51</u>
4 HUM	65,51	<u>61,96</u>	63,77	<u>45,89</u>
4 SPWET	<u>57,33</u>	71,64	66,28	54,85
4 WET	<u>67,29</u>	<u>78,10</u>	<u>68,03</u>	68,51

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

3.1.2.4 Overzicht van de resultaten van het vierde leerjaar dubbele finaliteit

Het laagste gemiddelde voor Engels ligt dit schooljaar (Tabel 17) 6% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 15) en 5% lager dan vorig schooljaar (Tabel 16). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 17) 3% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 16), maar lijkt niet veranderd ten opzichte van twee schooljaren geleden (Tabel 15).

Het laagste gemiddelde voor Frans ligt dit schooljaar (Tabel 17) 10% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 15) en 3% lager dan vorig schooljaar (Tabel 16). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 17) 3% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 15) en 4% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 16).

Het laagste gemiddelde voor Nederlands ligt dit schooljaar (Tabel 17) 5% lager dan twee schooljaren geleden (Tabel 15) en 11% lager dan vorig schooljaar (Tabel 16). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 17) 9% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 15) en 11% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 16).

Het laagste gemiddelde voor wiskunde ligt dit schooljaar (Tabel 17) 5% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 15) en 2% lager dan vorig schooljaar (Tabel 16). Het hoogste gemiddelde ligt dit schooljaar (Tabel 17) 19% hoger dan twee schooljaren geleden (Tabel 15) en 15% hoger dan vorig schooljaar (Tabel 16).

De spreiding van de gemiddelde resultaten voor Engels, Nederlands en wiskunde lijkt dit schooljaar (Tabel 17) wel gestegen ten opzichte van de voorbije twee schooljaren (Tabel 15 en Tabel 16). De spreiding van de gemiddelde resultaten voor Engels bedroeg 7% in schooljaar 2021-2022 (Tabel 15), bedroeg 5% in schooljaar 2022-2023 (Tabel 16) en bedraagt dit schooljaar 13% (Tabel 17). De spreiding van de gemiddelde resultaten voor Nederlands bedroeg 15% in schooljaar 2021-2022 (Tabel 15), bedroeg 7% in schooljaar 2022-2023 (Tabel 16) en bedraagt dit schooljaar 29% (Tabel 17). De spreiding van de

gemiddelde resultaten voor wiskunde bedroeg 12% in schooljaar 2021-2022 (Tabel 15), bedroeg 9% in schooljaar 2022-2023 (Tabel 16) en bedraagt dit schooljaar 26% (Tabel 17).

De spreiding van de gemiddelde resultaten voor Frans is dit schooljaar (Tabel 17) 24%, wat niet gedaald noch gestegen lijkt ten opzichte van twee schooljaren geleden (31% volgens Tabel 15) en vorig schooljaar (17% volgens Tabel 16).

Tabel 15

Gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het vierde leerjaar dubbele finaliteit in het schooljaar 2021-2022

	Engels	Frans	Nederlands	Wiskunde
4 LO	65,49	67,18	64,21	52,49
4 STW	<u>70,83</u>	<u>68,63</u>	58,50	49,15
4 BE	65,93	57,88	<u>67,79</u>	48,84
4 ELTE	<u>64,13</u>	<u>38,90</u>	<u>53,55</u>	<u>59,64</u>
4 HA	68,63	67,07	62,99	<u>48,35</u>

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

Tabel 16

Gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het vierde leerjaar dubbele finaliteit in het schooljaar 2022-2023

	Engels	Frans	Nederlands	Wiskunde
4 BO	65,47	<u>67,43</u>	60,33	<u>55,05</u>
4 ET	<u>67,64</u>	<u>51,77</u>	63,79	60,73
4 MW	65,83	65,96	<u>65,66</u>	<u>63,02</u>
4 SPORT	64,55	63,09	<u>59,49</u>	58,98
4 WL	<u>63,14</u>	57,57	64,12	55,15

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

Tabel 17

Voorlopige gemiddelde resultaten op 100 voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde van de verschillende studierichtingen van het vierde leerjaar dubbele finaliteit in het schooljaar 2023-2024

	Engels	Frans	Nederlands en artistieke expressie	Wiskunde
4 BO	65,15	65,64	<u>48,34</u>	60,51
4 ET	<u>58,31</u>	<u>48,24</u>	57,37	<u>53,59</u>
4 MW	70,04	<u>71,44</u>	<u>76,87</u>	<u>78,03</u>
4 SPORT	66,82	55,39	63,76	54,03
4 WL	<u>71,00</u>	54,98	56,54	62,27

Noot 1. Een overzicht van de studierichtingen, waarvan de afkortingen in deze tabel gebruikt werden, is te vinden in Bijlage 2.

Noot 2. De onderlijnde schoolresultaten zijn de minimale en maximale gemiddelde resultaten per vak.

3.2 Kwalitatief onderzoek

Om de bevindingen uit de verschillende focusgroepen leesbaar te houden, worden deze groepen verder in dit werk als volgt benoemd:

- de groep leerlingen uit het derde leerjaar die voordien klassiek onderwijs volgden, worden afgekort als "groep 3K".
- de groep leerlingen uit het derde leerjaar die voordien methode-onderwijs volgden, worden afgekort als "groep 3M".
- de groep leerlingen uit het vierde leerjaar die voordien klassiek onderwijs volgden, worden afgekort als "groep 4K".
- de groep leerlingen uit het vierde leerjaar die voordien methode-onderwijs volgden, worden afgekort als "groep 4M".

De eerste richtvraag in de focusgroepgesprekken polste naar de verwachtingen die de leerlingen hadden in het begin van het schooljaar, toen ze voor de eerste keer in hun lesrooster het lesuur "FLEX" zagen staan.

De leerlingen uit het derde leerjaar waren nieuw op de campus en hadden in het algemeen weinig concrete verwachtingen. De leerlingen uit groep 3K, gaven aan dat ze alles eerder op zich af lieten komen, en twee leerlingen vermeldde dat het woord "FLEX" voor hen geassocieerd werd met "iets met sport". De leerlingen uit groep 3M, gaven aan best enthousiast te zijn omdat het hen deed denken aan het projectmatige werk zoals dit in methode-onderwijs werd georganiseerd.

De verwachting van projectmatig werken was ook aanwezig bij de leerlingen van het vierde leerjaar, zowel bij groep 4K als bij groep 4M. Toch waren de leerlingen uit groep 4M in zekere mate teleurgesteld dat ze niet langer methode-onderwijs zouden krijgen. Ook hadden deze leerlingen in het begin van het schooljaar vragen bij de mate van

efficiëntie van de flex-werking aangezien ze veel kleinere klasgroepen gewoon waren in methode-onderwijs.

De tweede richtvraag in de focusgroepgesprekken ging over hoe de flex-werking werd georganiseerd. Aangezien de flex-werking een integratie van methode- en klassiek onderwijs omvat, werd deze vraag anders geformuleerd naar de leerlingen toe, afhankelijk van of ze voordien klassiek versus methode-onderwijs gevolgd hadden.

De leerlingen uit groep 3K gaven aan dat de grootste aanpassing in de flex-werking te maken had met het zelfstandig leerstof verwerken zonder eerst les gedoceerd te krijgen.

De leerlingen uit groep 4K, haalden aan dat ze al snel in het schooljaar een "ongemakkelijk gevoel" ervaarden, doordat de leerkrachten meer controlerend waren tijdens de flexuren dan tijdens de vaste lesmomenten, maar dat ze op vlak van leerstofverwerking toch meer aan hun lot werden overgelaten. Bovendien voelden veel leerlingen zich onder druk gezet, enerzijds door de tijdsindicaties in de studiewijzers, en anderzijds door de leerkrachten die niet altijd inpikten op de inhoud van flexopdrachten, en gewoon verder gingen met de leerstof tijdens de vaste lesmomenten.

Het element van zelfstandigheid kwam ook unaniem terug bij de leerlingen die voordien methode-onderwijs volgden. Echter, waar de leerlingen uit groep 3M wel van mening waren dat er regelmatig projectmatig gewerkt werd in de flex-werking tot nu toe, waren de leerlingen uit groep 4M hier helemaal niet mee akkoord. De leerlingen uit groep 4M gaven aan dat ze binnen het methode-onderwijs meer mogelijkheden kregen om creatief met leerstof aan de slag te gaan en om projecten zelf vorm te geven.

Dit bracht ons bij de derde richtvraag van de gesprekken, namelijk hoe de algemene ervaring van de leerlingen met de flex-werking dit schooljaar geweest is. Hierbij werden twee bijkomende deelvragen gesteld. Ten eerste, welke elementen van de flex-werking we volgens de leerlingen zeker moeten behouden. Ten tweede, welke elementen we volgens de leerlingen moeten veranderen om de ervaring te verbeteren.

Bij de leerlingen die voordien klassiek onderwijs volgden, gaven zes leerlingen aan dat hun eerste ervaring met de flex-werking niet uitgesproken positief of negatief was, vier leerlingen dat hun eerste ervaring eerder negatief was, en één leerling dat zijn/haar eerste ervaring eerder positief was.

Bij de leerlingen die voordien methode-onderwijs volgden, gaven vier leerlingen aan dat hun eerste ervaring met de flex-werking niet uitgesproken positief of negatief was, vier leerlingen dat hun eerste ervaring eerder negatief was, en één leerling dat zijn/haar eerste ervaring eerder positief was.

De leerlingen die niet uitgesproken positief of negatief antwoordden duiden wel in elke groep dat ze dit antwoord hadden gegeven omdat ze de werking niet altijd goed vonden lopen, maar ook omdat ze zich gehoord voelden en/of zagen de leerkrachten openstaan voor feedback om de werking te verbeteren.

Er zijn een aantal elementen van de flex-werking die drie van de vier groepen graag zouden willen behouden, namelijk de mogelijkheid om met eender wie van hun jaar en finaliteit samen te werken, en de flexibele inrichting van de flex-lokalen.

Uit de gesprekken met de derdejaars kwam ook dat de studiewijzers steeds duidelijk en overzichtelijk geformuleerd waren en dat dit naar volgend schooljaar fijn zou zijn om te behouden. De leerlingen uit groep 3K gaven daarnaast ook aan dat ze de keuzemogelijkheid binnen studiewijzers wel konden appreciëren; De leerlingen uit groep 3M gaven aan dat ze het goed vonden dat er duidelijke afspraken gemaakt werden, die inderdaad wat "streng" waren, maar nodig om enige orde binnen de flexuren te bewaren.

Uit de gesprekken met de vierdejaars kwam de zelfstandigheid gemeenschappelijk antwoord naar voren om te behouden naar volgend schooljaar toe. De leerlingen uit groep 4K gaven ook aan dat de mogelijkheid tot groepswork (of per twee), gecombineerd met de mede-bepaling van onderwerpen in flex-projecten door de leerlingen zelf (ook al was er dit schooljaar maar één project) zeker te behouden is. De leerlingen uit groep 4M waren dan al meer aan het nadenken over de praktische organisatie en vermeldten het gebruik van de Google Classrooms als centrale plek voor studiewijzers en projecten als positief om te behouden naar volgend schooljaar toe.

Tot slot werd aan de leerlingen gevraagd wat ze graag anders zouden zien volgend schooljaar ter verbetering van de flex-werking. De antwoorden varieerden hier sterk tussen de verschillende groepen, maar er waren twee aspecten die in elke groep naar boven kwamen. De eerste vraag was om de hoeveelheid werk per studiewijzer beter af te wegen / meten (rekening houdend met de schoolagenda en met bijkomende projecten); de tweede vraag was om meer variatie in de flexopdrachten te steken (en meer projecten op te stellen) in plaats van wekelijkse oefeningen in (werk)boeken te moeten maken. Deze werden, zeker in het tweede semester, ervaren als "saai, weinig creatief en weinig origineel".

De leerlingen uit het derde leerjaar zouden graag "een (leerrijk) spelletje van de leerstof maken" zoals "een escape room" of "voor Frans of Engels een (mini-)serie kijken, en dan (...) dingen daarrond maken". De leerlingen uit groep 3M gaven ook aan veel stress te ondervinden van de deadline voor alle flexopdrachten op vrijdagavond.

De leerlingen uit het vierde leerjaar hadden meer uiteenlopende wensen voor volgend schooljaar. Wat wel benoemd werd door beide groepen uit het vierde leerjaar was dat de leerlingen het "duidelijker zouden vinden om de studiewijzers te benoemen met datums in plaats van (chronologische) nummering". Zeker met het oog op studiewijzers die over een langere periode lopen, kan het al snel verwarrend worden want studiewijzers zitten snel op een verschillende nummering.

De leerlingen uit groep 4K hadden verder vragen die er meer op gericht waren om de sfeer en het welbevinden van de leerlingen in de flex-werking te verbeteren. Deze leerlingen voelden zich "zeer gecontroleerd" en ervaarden een gevoel van "wantrouwen" vanuit de leerkrachten. De leerlingen vroegen bijgevolg om "meer vertrouwen te geven" en om "persoonlijk in gesprek te gaan met de leerlingen waarbij dan ook persoonlijke feedback kan gegeven worden over gemaakte opdrachten". Daarnaast kwam de vraag

om "meer positiviteit uit te stralen met alle leerkrachten", om "te werken met een concreet beloningssysteem voor leerlingen die vroeg klaar zijn met hun opdrachten".

De leerlingen uit groep 4M hadden ervaring met methode-onderwijs in de tweede graad, en hadden als centrale vraag nog meer methodisch of projectmatig te gaan werken. De leerlingen zijn ervan overtuigd dat ze de leerstof beter en efficiënter zullen instuderen "door leerstof te laten behandelen in plaats van in te laten oefenen", maar ook "door de leerlingen behandelde leerstof te laten uitleggen aan elkaar / de leerlingen zelf te laten lesgeven (aan elkaar)". Bovendien wisten de leerlingen aan te geven dat hun motivatie om te werken voor flexopdrachten ondermaats was het voorbije schooljaar omdat er niet aangeduid werd door de leerkrachten "waarom leerstof behandeld werd" of "wat het nut van het project is" met behulp van voorbeelden die uit het leven gegrepen zijn. De leerlingen willen graag concreet kunnen voorstellen "hoe ze de aangereikte leerstof in hun verdere leven nog zullen gebruiken of nodig zouden kunnen hebben".

4 CONCLUSIE EN DISCUSSIE

Uit de metingen van motivatie blijkt dat de leerlingen uit de tweede graad gecontroleerd gemotiveerd waren. Dit betekent dat de leerlingen de flexopdrachten uitvoerden omdat ze geen straf willen krijgen, omdat ze een goed punt wouden krijgen op de eerstvolgende toets, of op de opdracht zelf voor hun dagelijks werk; Ze voerden de opdrachten niet uit omdat het hen interesseert en zagen op dat moment ook de (persoonlijke) meerwaarde er niet van in. Hierdoor was het moeilijk om zich te concentreren op de opdrachten, werd de leerstof niet diepgaand verwerkt, en bleef de leerstof niet lang hangen.

Het dient hierbij wel opgemerkt te worden dat er maar op twee momenten een meting van motivatie gedaan werd. Met het team van flex-leerkrachten was er namelijk beslist enerzijds om in aanloop naar de examens de leerlingen te laten focussen op het maken van een goede examenplanning, en anderzijds om de leerlingen zich ten volle te kunnen concentreren op het vakoverschrijdend project dat de leerkrachten voor de laatste paar weken in elkaar hadden gestoken. Bijkomend onderzoek is nodig om de evolutie van de motivatie in de tweede graad op deze school grondig en objectief op te volgen. Met de ervaring van het eerste schooljaar flex-werking kunnen we deze bevragingen ook effectief gaan inplannen op vaste momenten in de toekomstige schooljaren.

Ondanks het beperkte aantal meetpunten werd de mate van gecontroleerde motivatie toch wel gereflecteerd in de soms lage gemiddelde resultaten en in de grote spreiding van schoolresultaten voor de basisvakken zoals Engels, Frans, Nederlands en wiskunde. Leerlingen met een autonome motivatie behalen namelijk gemiddeld betere resultaten en hebben een grotere veerkracht voor negatieve ervaringen of tegenslagen.

De (voorlopige) schoolresultaten van alle leerlingen uit de tweede graad van het schooljaar 2023-2024 (met flex-werking) werden ook vergeleken met de schoolresultaten uit de tweede graad van de schooljaren 2022-2023 en 2021-2022 (zonder flex-werking). Hieruit bleek dat de schoolresultaten niet specifiek geleden hebben onder de flex-werking, maar helaas zijn er ook nog geen positieve trends waar te nemen.

Bovendien kwam tijdens de gesprekken met de leerlingen ook naar boven dat de flexopdrachten in 2023-2024 ervaren werden als eentonig, weinig creatief en weinig origineel. Het is zelfs zo dat tien van de deelnemende leerlingen in de gesprekken een geen negatief noch positief gevoel hadden, acht van de deelnemende leerlingen een eerder negatief gevoel hadden en slechts twee van de deelnemende leerlingen een eerder positief gevoel hadden bij de flex-werking. Een aantal leerlingen ervaarden een deel van de leerkrachten als controlerend, en ondanks de gestructureerde studiewijzers met leerdoelen was het toch vaak niet duidelijk voor de leerlingen waarom ze de opdrachten in kwestie moesten maken.

Doorheen het schooljaar heeft het team van flex-leerkrachten al een aantal stappen ondernomen om de autonome motivatie van de leerlingen op te krikken en om de verantwoordelijkheid over hun leertraject meer bij de leerlingen zelf te leggen. Het team had dit beoogd door keuzemogelijkheden te geven binnen de studiewijzers, door duidelijke en consistente regels op te leggen tijdens de flexuren (gsm's in de hangers,

praten mag maar niet te luid...), door (studie)tips te geven, door flexopdrachten in kleinere stappen op te delen, enzovoort. Wat de motivatie van de leerlingen echter sterk onderuit haalde, was het gebrek aan vakoverschrijdende projecten, rond onderwerpen waar de leerlingen zelf inspraak hadden, of over onderwerpen die de leerlingen interesseren / die aansluiten bij hun leefwereld. In het schooljaar 2023-2024 hebben we namelijk pas op het einde van het schooljaar één vakoverschrijdend project uitgewerkt.

Voor schooljaar 2024-2025 gaan de flex-leerkrachten uit de tweede graad zeker aan de slag met de feedback die in dit onderzoek verzameld werd. In de eerste plaats zal het team (nog) meer in gesprek gaan met de leerlingen over hun interesses zodat hierop ingespeeld kan worden in de voorziene studiewijzers. De studiewijzers zelf kunnen door de leerkrachten in kwestie specifiek getimed worden op basis van hun ervaring in dit eerste schooljaar flex-werking. Het is ook duidelijk geworden dat we als leerkracht meer toepassingsgericht specifieke leerdoelen van de studiewijzers moeten kaderen in het grotere geheel. Dit kan door bijvoorbeeld concrete voorbeelden aan te halen waarom de aangeleerde leerstof belangrijk is in de leerlingen hun verdere studie- en werkloopbaan.

In de tweede plaats zullen de flex-leerkrachten naast de studiewijzers meer vakoverschrijdende projecten uitwerken. Dit hoeven geen kolossale projecten te zijn, maar deze projecten bieden afwisseling en de leerlingen dragen actief bij aan hun eigen lesmateriaal (door inspraak in het onderwerp of door zelf materiaal te produceren voor het project) wat dan weer volledig past binnen het Universal Design for Learning (met beoogde leerwinst voor elke leerling) (UDL: The UDL Guidelines).

Vanaf schooljaar 2024-2025 wordt de flex-werking ook doorgetrokken naar de derde graad, met een iets andere indeling van flex-vakken namelijk op basis van de poolvakken van de studierichtingen. Dat betekent ook dat een aantal collega's (die uitsluitend in de derde graad lesgeven bijvoorbeeld) nieuw instappen in de flex-werking.

Om de geleerde lessen van schooljaar 2023-2024 rond motivatie en schoolresultaten vast te leggen, om een vlotte overdracht van informatie te garanderen en om een consistente organisatie (flex-regels) aan te houden, werd daarom gekozen om een creatieve handleiding voor flex-leerkrachten uit te werken. Deze handleiding "FLEXEN VOOR DUMMIES" kan in Bijlage 4 van dit eindwerk geraadpleegd worden. Het wordt beschouwd als een levend document, dat mee zal evolueren en groeien naarmate de school verder groeit in het vormgeven van het toekomstgerichte onderwijs.

REFERENTIELIJST

- Boderé, A., Sassenus, S. & Van Petegem, P. (2018). *Het onderwijs in de 21ste eeuw. Maatschappelijke verandering en hun impact op het onderwijs van vandaag en morgen*. Gent: Steunpunt Onderwijsonderzoek.
- Cleary, T.J. & Platten, P. (2013). Examining the correspondence between self-regulated learning and academic achievement. A case study analysis. *Education Research International*, 2013, 1-18.
- De redactie (2016, februari 1). *Kennisnet en SLO presenteren nieuw model 21e eeuwse vaardigheden*. *Onderwijs van Morgen*. Geraadpleegd 29 mei 2024, van <https://www.onderwijsvanmorgen.nl/kennisnet-en-slo-presenteren-nieuw-model-21e-eeuwse-vaardigheden/>
- Deci, E.L. & Ryan R.M. (2000). *Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being*. *American Psychologist*, 55 (1), 68-78
- Dignath, C. & Büttner, G. (2008). Components of fostering self-regulated learning among students. A meta-analysis on intervention studies at primary and secondary school level. *Metacognition and Learning*, 3(3), 231-264.
- *Infographic 21EV*. (z.d.). Geraadpleegd 29 mei 2024, van <https://digitalisering.webleren.be/21EV/infographic/>
- MacLeod, A., Coates, E. & Hetherton, J. (2008). Increasing well-being through teaching goal-setting and planning skills. Results of a brief intervention. *Journal of Happiness Studies*, 9(2), 185-196.
- Merkus, J. (2023, 08 mei). *Verschil tussen kwalitatief & kwantitatief onderzoek | Voorbeelden*. Scribbr. Geraadpleegd op 29 mei 2024, van <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/kwalitatief-vs-kwantitatief-onderzoek/>
- Panadero, E. (2017). A Review of Self-regulated Learning: Six Models and Four Directions for Researchy. *Frontiers in Psychology*, 8, 1-28.
- Peeters, J. (2022). *Zelfregulerend leren Hoe? Zo!* (vierde druk). Lannoo Uitgeverij
- Pintrich, P.R. (2000). The role of goal orientation in self-regulated learning. In M. Boekaerts, P.R. Pintrich & M. Zeidner (Eds.), *Handbook of Self-Regulation* (pp. 451-502). San Diego: Academic Press.
- Ryan, R. & Connell, J. (1989). *Perceived locus of causality and internalization: Examining reasons for acting in two domains*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 749-761.
- Smartschool. (2019, februari 15). *Analytics – Inzicht in jouw school*. Smartschool. Geraadpleegd op 29 mei 2024, van <https://www.smartschool.be/2019/02/analytics/>
- Smartschool. (z.d.). *Materialenbank - Zelfregulerend leren*. Smartschool GO! Navigator. Geraadpleegd op 29 mei 2024, van <https://atheneumtungorum.smartschool.be/navigator/page/a3a9ca48-655e-4394-b049-ee8f31b15c13>
- Swaen, B. (2017, mei 2). *Wat is een focusgroep of focusgroep-interview?* Scribbr. Geraadpleegd op 29 mei 2024, van <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/focusgroep/>
- Vansteenkiste, M., Sierens, E., Soenens, B., & Lens, W. (2007). *Willen, moeten en structuur in de klas: over het stimuleren van een optimaal leerproces*. *Begeleid Zelfstandig Leren*, 16, 37-58.

- *UDL: The UDL Guidelines*. (z.d.). Geraadpleegd 29 mei 2024, van <https://udlguidelines.cast.org/>
- Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeidner (Eds.), *Handbook of Self-Regulation* (pp. 13–39). Academic Press.
- Zimmerman, B.J., & Moylan, A.R. (2009). Self-regulation: where metacognition and motivation intersect, *Handbook of Metacognition in Education* (eds. D.J. Hacker, J. Dunlosky, and A.C. Graesser). New York: Routledge, 299-315.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Posters aangemaakt ter visualisatie en verduidelijking van de flex-werking op Atheneum Tungroor

FLEXUREN

De studiewijzer helpt je op weg:

- wat moet je doen?
- hoeveel tijd vraagt dit?
- waar vind je de opdracht? wat moet je gebruiken? hoe werk je hieraan?

Je plant zelf je werk voor het flexuur

- je werkt individueel (in stilte)
- je werkt per 2 of in groep
- je volgt een les update / upgrade
- je kiest zelf een uitdaging

De leerkracht = leer- en leefcoach

- begeleidt en geeft feedback
- helpt je plannen
- geeft extra uitleg als dat nodig is
- controleert je werk en stuurt bij

COACHING

- motiveren en ondersteunen
- bijsturen zelfstandig werken
- overlopen moeilijkheden / mogelijkheden

Leerlingcontact

Elke leerkracht = leerlingenbegeleider

Loopbaanbegeleiding

Leren leren en studietips

Hulp bij planning

DE FLEXKLAS

iedereen draagt zorg voor de klas
en het materiaal

iedereen heeft respect voor de
ander

wie in stilte wil werken krijgt
hiertoe de kans

leerlingen en leerkrachten maken
samen afspraken over de werking

Bijlage 2: Afkortingen van klassen en studierichtingen op Atheneum Tungroor

In de grafieken met de opgevraagde schoolresultaten staan de verschillende klassen van Atheneum Tungroor met hun afkortingen aangeduid. Voor deze afkortingen gelden de volgende afspraken:

- Het voorvoegsel slaat op het leerjaar en de stroom bv. 2A staat voor het tweede leerjaar A-stroom, 3 staat voor het derde leerjaar...
- De studierichtingen zelf worden met afgesproken afkortingen aangeduid. Deze werden gerangschikt in alfabetische volgorde ter vlotte referentie voor de lezer.

Afkorting	Studierichting	Afkorting	Studierichting
BE	Bio-esthetiek	BO	Bedrijfsorganisatie
ECO	Economische wetenschappen	ECWE	Economische wetenschappen
ELTR	Elektrotechnieken	EO	Economie en organisatie
ET	Elektrotechnieken	HA	Handel-talen
HUM	Humane wetenschappen	HW	Humane wetenschappen
KT	Klassieke talen (Grieks en Latijn)	LA	Latijn
LAT	Latijn	MAWE	Maatschappij en welzijn
MTW	Moderne talen en wetenschappen	MW	Maatschappij en welzijn
NAWE	Natuurwetenschappen	SPWET	Sportwetenschappen
SPORT	Sport	STEM	Stem-technieken (toepassingsgericht)
STW	Sociale en technische wetenschappen	WET	Natuurwetenschappen
WL	Wellness en lifestyle		

- Een achtervoegsel kan met één van twee opties te maken hebben.
 - ◆ Een achtervoegsel kan te maken hebben met de inrichting van de studierichting als immersie- of methodeklas bv. WET is de klassieke klas natuurwetenschappen, WET-M is de methodeklas natuurwetenschappen, WET-I is de immersieklas natuurwetenschappen.
 - ◆ Een achtervoegsel kan ook te maken hebben met de grootte van de klas, waardoor deze in twee gesplitst werd bv. MTWA en MTW

Bijlage 3: Overzicht evolutie van laagste en hoogste gemiddelde schoolresultaten voor Engels, Frans, Nederlands en wiskunde

Verwerking van Tabel 6, Tabel 7 en Tabel 8

Evolutie schoolresultaten in 3 Doorstroomfinaliteit (evolutie laagste - hoogste gemiddelden en evolutie spreiding)

		Schooljaar 2021-2022		Schooljaar 2022-2023			Schooljaar 2023-2024			Spreiding eerder gedaald, gelijk gebleven of gestegen?
		Gemiddelde op 100	Spreiding gemiddelden	Evolutie gemiddelde t.o.v. vorig schooljaar	Gemiddelde op 100	Spreiding gemiddelden	Evolutie gemiddelde t.o.v. vorig schooljaar	Gemiddelde op 100	Spreiding gemiddelden	
Engels	Laagste	60	20	-4	56	28	+13	69	15	Gedaald
	Hoogste	80		+4	84		0	84		
Frans	Laagste	60	29	-7	53	26	+1	54	30	Gelijk gebleven
	Hoogste	89		-10	79		+5	84		
Nederlands	Laagste	62	19	-6	56	27	+9	65	20	Gelijk gebleven
	Hoogste	81		+2	83		+2	85		
Wiskunde	Laagste	40	27	-1	39	40	+16	55	25	Gelijk gebleven
	Hoogste	67		+12	79		+1	80		

Verwerking van Tabel 9, Tabel 10 en Tabel 11

Evolutie schoolresultaten in 3 Dubbele finaliteit (evolutie laagste - hoogste gemiddelden en evolutie spreiding)

		Schooljaar 2021-2022		Schooljaar 2022-2023			Schooljaar 2023-2024			Spreiding eerder gedaald, gelijk gebleven of gestegen?
		Gemiddelde op 100	Spreiding gemiddelden	Evolutie gemiddelde t.o.v. vorig schooljaar	Gemiddelde op 100	Spreiding gemiddelden	Evolutie gemiddelde t.o.v. vorig schooljaar	Gemiddelde op 100	Spreiding gemiddelden	
Engels	Laagste	66	7	-6	60	16	+9	69	8	Gelijk gebleven
	Hoogste	73		+3	76		+1	77		
Frans	Laagste	59	10	-4	55	11	-2	53	12	Gelijk gebleven
	Hoogste	69		-3	66		-1	65		
Nederlands	Laagste	58	10	-2	56	14	-3	53	10	Gelijk gebleven
	Hoogste	68		+2	70		-7	63		
Wiskunde	Laagste	51	10	-11	40	17	+9	49	22	Gestegen
	Hoogste	61		-4	57		+14	71		

Verwerking van Tabel 12, Tabel 13 en Tabel 14

Evolutie schoolresultaten in 4 Doorstroomfinaliteit (evolutie laagste - hoogste gemiddelden en evolutie spreiding)

		Schooljaar 2021-2022		Schooljaar 2022-2023			Schooljaar 2023-2024			Spreiding eerder gedaald, gelijk gebleven of gestegen?
		Gemid- delde op 100	Spreiding gemid- delden	Evolutie gemid- delde t.o.v. vorig schooljaar	Gemid- delde op 100	Spreiding gemid- delden	Evolutie gemid- delde t.o.v. vorig schooljaar	Gemid- delde op 100	Spreiding gemid- delden	
Engels	Laagste	56	31	-1	55	29	+2	57	11	Gedaald
	Hoogste	87		-3	84		-16	68		
Frans	Laagste	58	28	-1	57	32	+4	61	18	Gedaald
	Hoogste	86		+3	89		-10	79		
Neder- lands	Laagste	52	37	+8	60	21	0	60	9	Gedaald
	Hoogste	89		-8	81		-12	69		
Wis- kunde	Laagste	48	47	+5	53	28	-8	45	29	Gelijk gebleven
	Hoogste	95		-14	81		-7	74		

Verwerking van Tabel 15, Tabel 16 en Tabel 17

Evolutie schoolresultaten in 4 Dubbele finaliteit (evolutie laagste - hoogste gemiddelden en evolutie spreiding)

		Schooljaar 2021-2022		Schooljaar 2022-2023			Schooljaar 2023-2024			Spreiding eerder gedaald, gelijk gebleven of gestegen?
		Gemiddelde op 100	Spreiding gemiddelden	Evolutie gemiddelde t.o.v. vorig schooljaar	Gemiddelde op 100	Spreiding gemiddelden	Evolutie gemiddelde t.o.v. vorig schooljaar	Gemiddelde op 100	Spreiding gemiddelden	
Engels	Laagste	64	7	-1	63	5	-5	58	13	Gestegen
	Hoogste	71		-3	68		+3	71		
Frans	Laagste	38	31	+13	51	17	-3	48	24	Gelijk gebleven
	Hoogste	69		-1	68		+4	72		
Nederlands	Laagste	53	15	+6	59	7	-11	48	29	Gestegen
	Hoogste	68		-2	66		+11	77		
Wiskunde	Laagste	48	12	+7	55	9	-2	53	26	Gestegen
	Hoogste	60		+4	64		+15	79		

Bijlage 4: Creatief ontwerp: Flexen voor dummies

Doorheen het onderzoek en met de geanticiperde opstart van de flex-werking in de derde graad vanaf schooljaar 2024-2025 kwam ik op het idee om een handleiding voor flex-leerkrachten te maken, wat als houvast kan dienen voor alle leerkrachten op vlak van praktische werking en flex-regels, maar welke ook tips en tricks bevat voor de collega's die zwaar opzien tegen de zoveelste verandering op slechts een paar schooljaren tijd (door de modernisering van het secundair onderwijs).

Dit creatief ontwerp werd op het einde van het schooljaar afgedrukt, digitaal gedeeld en voorgesteld aan de collega's van zowel de tweede als van de derde graad om in de praktijk te blijven gebruiken / te laten evolueren samen met de flex-werking.

FLEXEN VOOR DUMMIES

Een handleiding voor flex-leerkrachten

*Creatief ontwerp in bijlage van de scriptie ingediend tot het behalen van de graad van
Educatieve master in de wetenschappen en technologie*

Auteur: Hannah Degroote
Schooljaar: 2023-2024

WELKOM!	1
WAAROM FLEXEN?	3
HOE FLEXEN?	6
WAT WORDT ER NU VAN JOU VERWACHT ALS FLEX-LEERKRACHT?	9
GEEN FLEX-WERKING ZONDER DUIDELIJKE AFSPRAKEN!	11
EHBP: EERSTE HULP BIJ PLANLAST-ZORGEN	16

Flexen in Doorstroom- en Dubbele finaliteit @ Atheneum Tungrorum

Welkom bij de ultieme gids voor het flexen in de doorstroom en dubbele finaliteit op Atheneum Tungrorum! Of je nu een ervaren flex-leerkracht bent of net begint, deze handleiding helpt je om het meeste uit je kostbare tijd te halen. We zullen opfrissen waarom we flexen, uitleggen hoe we flexen, wat er van jou als flex-leerkracht verwacht wordt en welke afspraken essentieel zijn tijdens de flexuren.

We besluiten met tips en tricks om als flex-leerkracht duidelijke en herbruikbare studiewijzers op te stellen en om als leerkrachtenteam tijdsefficiënt en leerdoelgericht projecten op te stellen.

Flexen in een notendop

Flexen betekent dat, gedurende vijf lesuren per week, alle leerlingen van eenzelfde jaar en finaliteit samenzitten en "vrij" zijn om aan gerichte opdrachten, projecten of onderzoeken te werken.

In de tweede graad wordt er voor zogenoemde flex-vakken concreet leerstof verwerkt of ingestudeerd tijdens de flexuren. In de derde graad krijgen de leerlingen naast leerstofverwerking ook de tijd en ruimte om aan hun onderzoekscompetenties te werken.

Daarnaast lenen de flexuren zich er perfect toe om projectmatig aan vakoverschrijdende leerdoelen te werken. Het gaat niet alleen om goede cijfers halen, maar ook om het aanleren van een aantal zelfregulerende vaardigheden aan de leerlingen, zodat ze zelfzeker zijn om toekomstige uitdagingen van de 21ste eeuw aan te vatten en om een succesvolle loopbaan tegemoet te gaan. Deze gids geeft je een houvast om de planlast binnen de perken te houden, zodat je een allround succesvolle flex-leerkracht wordt.

Algemene tips & tricks

1. **Vaardigheden:** Ontwikkel een jaarplanning voor jouw vak(ken) en koppel leerplandoelen aan je lessen. Maak hiervoor gebruik van de beschikbare hulpmiddelen, zoals lesfiches en sjablonen voor studiewijzers en projecten...
2. **Sociale Interactie:** Alles wat je aandacht geeft groeit. Als je blijft focussen op alles wat nog niet goed gaat, dan zal je wellicht niet zien wat er allemaal wel al goed gaat. Met een open en positieve mentaliteit maken we samen de flex-werking tot een succesverhaal.
3. **Tijdmanagement:** Maak (nog meer) gebruik van de Smartschool Planner om jouw tijd efficiënt in te delen en om leerlingen gericht te evalueren op behaalde leerdoelen. Vergeet niet om ook tijd voor ontspanning in te plannen!

Met deze tips ben je klaar om te flexen in de doorstroom- en dubbele finaliteit op Atheneum Tungroor als een pro. Succes, en vergeet niet: teamwork makes the dream work!

WAAROM FLEXEN?

Onze samenleving evolueert steeds meer en razendsnel naar een kennis- en netwerksamenleving. Mensenwerk wordt uitgevoerd door machines en kennis van computers, informatie- en communicatietechnologie zijn onmisbaar geworden in zo goed als elke job. We zijn ons gelukkig ook meer dan ooit bewust van onszelf en hechten veel belang aan welzijn, sport, cultuur, natuur...

Wat we op Atheneum Tungrorum belangrijk vinden, is dat onze leerlingen zichzelf leren kennen, dat ze uitzoeken hoe ze zichzelf vooruit kunnen helpen en hoe ze de volwassene worden die ze graag zouden willen zijn. Als leerkracht begeleiden we de leerlingen in hun groeiproces en zetten we in op het aanleren van 21ste-eeuwse vaardigheden zoals bijvoorbeeld kritisch en creatief denken, probleemoplossend vermogen, digitale vaardigheden, mediawijsheid...

Deze aanpak werd geïntegreerd binnen de kernwaarden van onze school tot de noemer **toekomstgericht onderwijs**. Enerzijds was er nood aan specifiek ingeroosterde tijd om als leerkracht de leerlingen individueel te kunnen begeleiden, en anderzijds stimuleerde de klassieke aanpak de leerlingen weinig om hun eigen (studie)traject in handen te nemen. Als deel van de oplossing werken we daarom sinds 2023-2024 met een flex-werking!

Tijdens deze flexuren wordt er ingezet op het persoonlijk begeleiden van de leerlingen (coaching), werken leerlingen op eigen tempo aan bepaalde leerinhouden, leren de leerlingen proefondervindelijk plannen, en krijgen de leerlingen de vrijheid om leerstrategieën te zoeken en uit te proberen zodat ze de strategie(ën) vinden die voor hen persoonlijk het beste werken (flexuren voor specifieke vakken). Bovendien weten we dat thematische projecten de leerlingen meer prikkelen om allerlei zaken bij te leren. Naast vakinhoudelijke opdrachten werken we doorheen het schooljaar bijkomende vakoverschrijdende projecten uit.

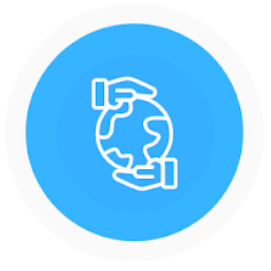
onze kernwaarden

#leren en studeren

#welbevinden

#betrokkenheid

#autonomie

onze aanpak

instructie

respect

projecten

flexuren

studiewijzers

leerstrategieën

coaching

groeigesprekken

samen leren
groepswork

zelf plannen

zelfevaluatie

co-teaching
teamwerking

update - upgrade

burgerschap

eigen
leerkeuzes

#NOOD AAN AUTONOMIE-ONDERSTEUNEND EN GESTRUCTUREERD LESGEVEN

In schooljaar 2023-2024 werden op het einde van DW1 en DW2 gevalideerde bevestigingen gedaan naar de motivatie van onze leerlingen in de tweede graad doorstroom- en dubbele finaliteit. De overgrote meerderheid was anno 2023-2024 gecontroleerd gemotiveerd of met andere woorden: ze halen momenteel niet alleen geen plezier uit de opdrachten zelf maar zien ook geen meerwaarde / nut in van de opdrachten. Dit werd ook gestaafd door de grote variatie in schoolresultaten van de voorbije schooljaren voor basisvakken zoals Engels, Frans, Nederlands en wiskunde.

Geen reden tot paniek want als leerkracht kunnen wij het tij helpen keren **richting autonome motivatie**, wat op termijn zorgt voor **betere leerprestaties, verbeterde transfer van inhouden en ook een beter psychologisch welzijn bij leerlingen!**

Hoe kunnen we deze duurzamere vorm van motivatie oproepen?

1. Door nog meer autonomie-ondersteunend op te treden.
 - a. We gaan niet uit van de interesses van de leerlingen, maar vragen actief achter deze interesses zodat we daarop kunnen inspelen.
 - b. We geven keuzes bv. maak oefening 2 OF 3.
 - c. We helpen de leerlingen te leren uit gemaakte fouten door niet alleen te zeggen wat ze fout doen, maar hen ook het opstapje te geven om het de volgende keer niet meer fout te doen.
 - d. Soms is de leerstof ook wel gewoon wat saaier, maar met een duidelijke verklaring waarom leerlingen dit leren (niet "omdat het in de leerplannen staat"), kan je ook inspelen op autonome motivatie.
2. Door nog meer structurerend op te treden.
 - a. Naast de schoolregels zijn ook de flex-afspraken duidelijk en consistent. Als alle collega's deze regels consequent opvolgen, dan stelt dit een duidelijk en goed voorbeeld naar de leerlingen toe.
 - b. Structuur in je opdrachten laat leerlingen zich bekwaam en competent voelen om de opdrachten uit te voeren. Deel een oefening op in verschillende stappen, voorzie positieve feedback, geef tips...

HOE FLEXEN?

#FLEX-VAKKEN

- In de **tweede graad** worden de volgende vakken als flex-vakken beschouwd:
 - Engels
 - Frans
 - Nederlands
 - wiskunde
- In de **derde graad** worden de volgende vakken als flex-vakken beschouwd:
 - Engels
 - Frans
 - Nederlands
 - een richtingsspecifiek vak (poolvak)

#FLEXOPDRACHTEN EN PROJECTEN

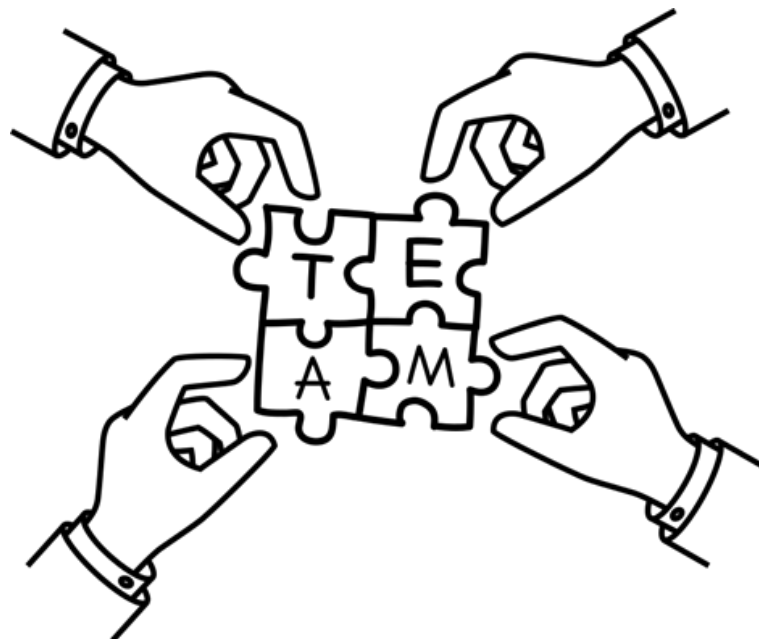
Aan het begin van een bepaalde periode (één week, twee weken, maand...) stelt elke flex-vakleerkracht een **studiewijzer** beschikbaar op Google Classroom. De leerlingen maken wekelijks een **planning** op basis van de verschillende studiewijzers, of stellen hun planning bij met als doel om alle opdrachten tijdig af te werken.

Het voortdurend zelfstandig oefeningen maken of theoretische leerstof verwerken, motiveert de leerlingen niet langdurig om deze flexopdrachten tot een goed einde te brengen. Naast de flexopdrachten worden ook een aantal **thematische projecten** uitgewerkt waarbij meer dan één flexvak en ook niet-flex-vakken betrokken kunnen worden. De leerlingen leveren met plezier zelf mogelijke onderwerpen aan en deze eigen inbreng stimuleert hun autonome motivatie én past perfect in het Universal Design for Learning (leerwinst voor elke leerling).

#SAMENWERKEN MET COLLEGA'S

Alle leerkrachten die betrokken zijn bij de flex-werking (zowel de coaches als vakleerkrachten) spelen een elementaire rol in het begeleiden en ondersteunen van de leerlingen. Om te beginnen wordt elke leerkracht toegevoegd aan de **gedeelde drive** van Atheneum Tungroforum "**AT FLEX**" (uitsluitend voor leerkrachten). Op deze drive staan posters, informatie, sjablonen, eventueel vaste groepsindelingen, vergaderingsverslagen... die de samenwerking transparant en efficiënt helpen verlopen.

Daarnaast **komen** we **regelmatig samen** om de organisatie van de flexuren te bespreken, om projecten uit te werken, om de individuele vorderingen van de leerlingen te evalueren, en om te kijken waar we kunnen bijsturen zodat elke leerling optimaal kan groeien in de flex-werking. Deze vergaderingen vinden plaats tijdens de schooluren en je lesrooster is hieraan aangepast zodat alle betrokken leerkrachten aanwezig kunnen zijn.

#LESROOSTERS

Jouw lesrooster als flex-leerkracht

Volgens de lessentabellen krijgt elk vak per klasgroep een aantal lesuren per week toegewezen. Voor flex-vakken wordt hier telkens één lesuur (per klasgroep en per week) van in de flex-werking ingeroosterd. De overige lesuren blijven traditioneel ingeroosterd.

Tijdens het flexuur dat jij ingeroosterd bent sta je ter beschikking van alle leerlingen van dat leerjaar en die finaliteit om hen in de opdrachten of projecten te begeleiden en/of bij te sturen, ongeacht of ze nu aan jouw vak werken of niet. Er werd daarom afgesproken om geen evaluaties af te nemen tijdens de flexuren. Evaluaties neem je af in je gewone of vaste lesmomenten.

De lesroosters van de leerlingen

Het lesrooster van de leerlingen bestaat uit vier flexuren en een coachingsuur naast de gewone of vaste lesmomenten. Deze uren kunnen afzonderlijk geroosterd worden of geclusterd in een blok van twee lesuren. De flex- en coachingsuren lopen parallel voor alle leerlingen van eenzelfde leerjaar en finaliteit en worden ingeroosterd in de flexibel in te richten flex-lokalen.

WAT WORDT ER NU VAN JOU VERWACHT ALS FLEX- LEERKRACHT?

#COACHES

Per leerjaar en finaliteit wordt er een coach aangesteld. De coaches gaan doorheen het schooljaar aan de slag met behulp van kennismakings- en groeigesprekken rond welbevinden, leerstrategieën, onderwijsloopbaan, talentontwikkeling... om elke leerling te stimuleren om te groeien en te ontwikkelen.

Daarnaast ondersteun je de collega's met flex-vakken door de leerlingen te begeleiden in hun flex-opdrachten, projecten, onderzoekscompetenties...

Tot slot ben je als coach ideaal geplaatst om de **brug** te vormen tussen de flex-collega's en de collega's die niet in de flex-werking staan, bijvoorbeeld bij het samenstellen van de vakoverschrijdende projecten.

#TAALLEERKRACHTEN

De leerlingen verwerken één lesuur per week zelfstandig leerstof voor de talen Engels, Frans en Nederlands. Je voorziet als taalleerkracht een **studiewijzer** voor één week, twee weken of zelfs één maand waarin de volgende elementen vernoemd zijn:

- Leerplandoel(en) waar aan gewerkt wordt
- Startdatum en deadline om de studiewijzer af te werken
- Duidelijke instructies / de opdracht onderverdeeld in stappen
- Welke werkvorm de leerlingen voor de verschillende stappen moeten volgen
 - o Individueel werk
 - o Groepswork
 - o ...

- Welk materiaal de leerlingen nodig hebben om de verschillende stappen af te werken
 - o Laptop
 - o Werkboek
 - o Handboek
 - o Classroom
 - o Oortjes of koptelefoon
 - o ...
- Of de leerlingen de verbetersleutel voor (een deel van) de opdracht kunnen raadplegen
- Hoeveel tijd elke stap van de studiewijzer gemiddeld in beslag zal nemen

Je laadt deze studiewijzer op in Google Classroom en respecteert de afgesproken deadline met de collega's. De eerste flexuren worden namelijk reeds op maandagochtend ingeroosterd; als jouw studiewijzer niet tijdig online staat, gaan de leerlingen in verzet tegen zowel leren plannen als het effectief uitvoeren van de opdrachten.

#WISKUNDELEERKRACHTEN (TWEDE GRAAD)

In de tweede graad werken we ook voor wiskunde-flexuren met **studiewijzers**, gelijkaardig aan de studiewijzers beschreven voor de taalleerkrachten.

#RICHTINGSPECIFIEKE VAKLEERKRACHTEN (DERDE GRAAD)

In de derde graad wordt het flexuur wiskunde vervangen door flexuren met betrekking tot richtingspecifieke vakken of zogenaamde poolvakken. In de meeste gevallen ben je als poolvakleerkracht ook promotor van de leerlingen hun onderzoekscompetenties...

Hier heb je als leerkracht dus **autonomie** om "jouw" flextijd te gebruiken:

- ofwel om leerstof te laten verwerken aan de hand van een **studiewijzer**, zoals beschreven voor de taalleerkrachten.
- ofwel om de leerlingen aan hun **onderzoekscompetenties** te laten werken.

#AFWEZIGHEDEN

Aangezien alle leerlingen van eenzelfde jaar en finaliteit meestal flexen in meerdere lokalen, los van hun gewoonlijke klasindeling, is het niet evident om afwezigheden te registreren. Er zijn twee manieren om de afwezigen niet door de mazen van het net te laten glippen:

1) Je zet alle leerlingen op afwezig voor aanvang van het flexuur. Bij de start van het flexuur scan je de aanwezigen in jouw lokaal of duid je de aanwezigen manueel aan.

Je hoeft het lokaal niet te verlaten;
de leerlingen blijven niet zonder
begeleider achter

Kans op gemiste afwezigen is klein,
zelfs als je niet alle leerlingen in jouw
vaste lessen hebt

Alle leerlingen worden initieel
doorgegeven aan het secretariaat als
afwezig (je moet opslaan)

Het is heel tijdsrovend om leerlingen
op afwezig te zetten want dit moet
manueel (geen selecteer alle-knop)

Het is heel tijdsrovend om leerlingen
te scannen (één per één)

Als jouw collega in het andere lokaal
voor jou op "opslaan" klikt, kan het
gebeuren dat je opnieuw moet
beginnen!

2) Je spreekt af met je collega wie de aanwezigheden opneemt. Deze collega scant de aanwezigen of duidt aanwezigen manueel aan bij de start van het flexuur.

De aan- / afwezigheden worden maar één keer opgeslagen door één collega; er is geen interferentie

Diegene die de afwezigheden opneemt moet even de leerlingen zonder begeleider achterlaten

Dankzij de "iedereen aanwezig?"-knop in Planner gaat dit heel vlot en snel

#LAPTOP-GEBRUIK

In je eigen vaste lessen gebruik je misschien niet dagelijks de laptop. Aangezien studiewijzers en projecten op Google Classroom gezet worden, hebben de leerlingen tijdens de flexuren wel degelijk hun laptops nodig!

De volgende regel uit het schoolreglement wordt dan ook streng opgevolgd: De leerlingen moeten elke schooldag hun laptop opgeladen mee naar school brengen. De laptops horen ook niet opgeladen te worden op school.

Het niet naleven van deze schoolregel (laptop niet bijhebben of laptop duidelijk niet opgeladen 's nachts) resulteert in een nota. Op de gedeelde drive "AT FLEX" staat een document met enkele standaardnota's om tijd te besparen.

Bij meerdere nota's gerelateerd aan de flex-werking mag de leerling ook strafstudie, of voor- of nablijven krijgen met een straftaak, zoals bewijs moeten leveren van de gemaakte flex-opdrachten voor die periode.

Deze regel vraagt vooral in het begin van het schooljaar wat moeite; naarmate het schooljaar vordert raken zelfs de hardleerse leerlingen geleerd!

#GSM-GEBRUIK

In je eigen vaste lessen is het waarschijnlijk niet nodig om te benadrukken dat gsm-gebruik tijdens de lessen niet toegestaan is (cfr. schoolreglement). Binnen de flexuren zijn er al meer afleidingen dan tijdens de vaste lessen: leerlingen mogen samenwerken dus er is geroezemoes, leerlingen hebben hun laptop met toegang tot het wereldwijde

web voor hun neus staan... Bovendien hebben de meeste leerlingen niet door hoe lang ze op hun scherm van de gsm of smartphone zitten te staren; voor ze het goed en wel beseffen is er een half lesuur voorbij en komen ze in tijdnood.

Het is als flex-leerkracht onze taak om de leerlingen te helpen in hun mentale ontwikkelingsproces om te durven / kunnen loskoppelen van de gsm of smartphone om prioriteiten te leren stellen. Dit zullen ze later op de werkvloer uiteindelijk ook 8u per dag moeten doen!

De afspraken die de leerlingen van de tweede graad zelf heel duidelijk vonden en konden appreciëren waren de volgende:

- Er is een duidelijke afspraak per leerjaar en finaliteit rond muziek beluisteren via oortjes of koptelefoon tijdens de flexuren.
 - o De regel kan bijgesteld worden doorheen het schooljaar op basis van schoolresultaten, gedrag tijdens de flexuren...
 - o Het is niet de bedoeling dat leerlingen doorheen het flexuur zitten te "zappen" of "dj-en".
 - o Leerlingen die willen samenwerken zetten best geen muziek op want dan kan je elkaar niet goed verstaan.

- Er is een duidelijke afspraak per leerjaar en finaliteit rond gsm's of smartphones tijdens de flexuren.
 - o De gsm's of smartphones worden bij het begin van de flexuren in de hoesjes of hangers gestoken of blijven in de boekentas.
 - o Als een flex-leerkracht toch nog een gsm ziet bovengehaald worden tijdens de flexuren, dan wordt deze meteen tot het einde van de lesdag in beslag genomen.

Deze regels vragen vooral in het begin van het schooljaar en na de vakanties wat moeite want dan plakt die smartphone nog net niet vast aan de handen, maar naarmate het schooljaar vordert merk je dat je steeds minder vaak moet ingrijpen.

#LESMATERIAAL

Net zoals in de vaste lesuren, wordt er van de leerlingen verwacht om het nodige lesmateriaal bij te hebben. Leerlingen die onvoldoende lesmateriaal bij hebben om alle flexopdrachten elke flexuur tot een goed einde te brengen, hebben de neiging om andere leerlingen te gaan afleiden.

Indien je merkt dat een leerling onvoldoende lesmateriaal bij heeft, noteer dit dan als nota in LVS. Op de gedeelde drive "AT FLEX" staat een document met enkele standaardnota's om tijd te besparen.

Bij meerdere nota's gerelateerd aan de flex-werking mag de leerling ook strafstudie, of voor- of nablijven krijgen met een straftaak, zoals bewijs moeten leveren van de gemaakte flex-opdrachten voor die periode.

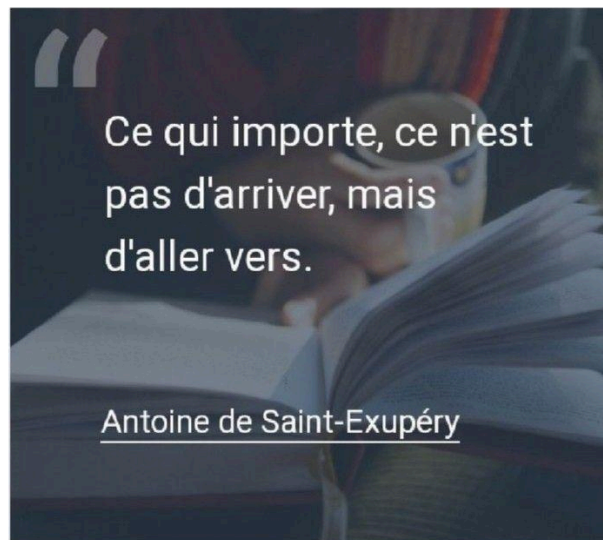
Deze regel vraagt vooral in het begin van het schooljaar en na de vakanties wat moeite, maar naarmate het schooljaar vordert raken zelfs de hardleerse leerlingen geleerd!

#FLEXUREN ZIJN GEEN STUDIE-UREN!

Flexuren zijn evengoed effectieve lesuren. Tijdens de flexuren worden de leerlingen verwacht om aan hun flexopdrachten, projecten of onderzoekscompetenties te werken. Tijdens het coachingsuur worden er bevragingen rond welbevinden gedaan of worden er groeigesprekken gevoerd.

Er wordt van de leerlingen verwacht om wekelijks een planning op te stellen of bij te stellen zodat alle opdrachten tijdig afgerond kunnen worden. Er wordt tijdens de flexuren of het coachingsuur dus niet gestudeerd voor een toets, of er wordt niet gewerkt aan huiswerk voor niet-flex-vakken.

Leerlingen in de tweede graad die systematisch eerder klaar zijn met hun flex-opdrachten of projecten van die periode, mogen zelf voorstellen doen van onderwerpen waar ze zich in willen verdiepen of die niet specifiek binnen de minimumdoelen uitgeschreven zijn (bv. zichzelf leren haken of werken aan de schoolkrant...). Dit voorstel wordt dan onder de flex-leerkrachten besproken en goedgekeurd vooraleer de leerling hier aan mag werken.

EHBP: EERSTE HULP BIJ PLANLAST-ZORGEN

Tot slot nog een aantal tips en tricks om jouw overstap naar flex-leerkracht zo vlot mogelijk te laten verlopen, zonder extra planlast-zorgen...

#STUDIEWIJZERS

Een sjabloon voor een flex-studiewijzer en enkele veelgebruikte pictogrammen in de studiewijzer vind je op de gedeelde drive "AT FLEX". Waar je voor de komst van de flex-werking tijdens je les mondeling of op bord instructies zou gegeven hebben om zelfstandig of in groepjes oefeningen te maken of een tekst te lezen, zal je deze instructies nu uitschrijven in een studiewijzer zodat de leerlingen deze opdracht zelfstandig kunnen maken.

Tips:

- **Naam** van je studiewijzers
 - De leerlingen hebben aangegeven dat studiewijzers met een tijdsindicatie in de naam voor hen overzichtelijker zijn dan een nummering op basis van bijvoorbeeld een (school)week.
- **Planning** van en **hoeveel tijd** voorzie je in een studiewijzers
 - Gebruik je jaarplanning of een extract van de planner van vorig schooljaar om te zien hoeveel tijd je aan elk hoofdstuk / onderwerp gespendeerd hebt.
 - Kijk in de AT Campus Plinius Google Agenda voor vrije dagen, uitstappen... Anticipeer in zulke gevallen kortere studiewijzers, net zoals je zou doen wanneer je vaste lessen wegvallen door vrije dagen.
 - Noteer de tijd die jij nodig hebt om zelf de voorziene oefeningen / opdrachten te maken; vermenigvuldig deze tijd met "3". Dit is de tijd die een gemiddelde leerling nodig heeft om de oefeningen / opdrachten tot een goed einde te brengen.

- Studiewijzers die over meerdere weken lopen mogen zeker en vast, maar blijf erover waken dat de opdrachten niet meer dan gemiddeld 50 minuten per week innemen.

➤ Vlot **leerplandoelen** koppelen?

- Gebruik het overzicht van je uitgever of je eigen jaarplanning om de juiste / meest recente leerplandoelen te noteren.
- Sinds 2023-2024 maken we gebruik van de Smartschool Planner met de Lesfiches, waar je rechtstreeks de GO! leerplandoelen kan koppelen.
 1. Gelijkaardig aan de lesfiches, maak je best één studiewijzer per overkoepelend leerplandoel (en -subdoelen).
 2. Kopieer deze studiewijzer en vul de specifieke instructies aan.

➤ Wat voor opdrachten voorzie je in een studiewijzer?

- Je kan het zo gek niet bedenken, want **bijna elke werkvorm** kan je in een studiewijzer verwerken:
 - een tekst lezen,
 - een filmfragment bekijken,
 - een audiofragment beluisteren,
 - een oefening op een apart werkblad laten maken of in het werkboek laten invullen
 - een kruiswoordraadsel invullen,
 - een puzzel oplossen
 - ...

- Zorg vooral voor **voldoende afwisseling**:
 - Preteaching versus oefeningen na je vaste lesmoment
 - Individuele taak versus groepswork
 - Durf creatieve eindproducten (eens iets anders dan een geschreven tekst of gemaakte oefeningen) te vragen om de leerlingen te laten aantonen dat ze met je opdracht aan de slag zijn geweest:
 - Een vlog
 - Een poster of collage
 - Een slideshow maken
 - Voor niet-taalkvakken evalueer je voornamelijk op inhoud
 - Voor taalkvakken zijn vlogs en presentaties de perfecte oefening van de leerlingen hun mondelinge vaardigheden!

#PROJECTEN

Hoe duidelijk de studiewijzers en flex-regels in 2023-2024 waren, toch vonden de leerlingen de manier van werken regelmatig eentonig en/of weinig creatief en/of weinig origineel...

Vanaf schooljaar 2024-2025 zouden we dus meer projecten willen opzetten ter aanvulling van de studiewijzers. Deze hoeven niet groots te zijn, maar **vakoverschrijdend** en **thematisch** werken is wel een absolute **meerwaarde!** En ook buiten de flex-vakken inspiratie halen willen we stimuleren.

Denk aan bv. een project rond ergonomie (sport) met deelopdrachten voor een aantal flex-vakken. Maar ook vakken zoals aardrijkskunde, geschiedenis en burgerschap, EFC, wetenschap en/of kunst kunnen betrokken worden bij de flex-werking.

Wat de autonome motivatie van de leerlingen absoluut een boost geeft is de **vrijheid om zelf een keuze te maken**. Zo zouden we de leerlingen bij aanvang van het schooljaar of afsluiten van een evaluatieperiode ook kunnen laten stemmen op een aantal suggesties voor projecten, die doorheen het schooljaar mondjesmaat kunnen uitgewerkt worden. Dit geeft de betrokken leerkrachten

enerzijds wat ruimte om lesmateriaal voor deze projecten te verzamelen en te bundelen, en geeft de flex-leerkrachten concretere prospectie op beschikbare flextijd voor de studiewijzers.

